

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ

ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ακαδημίας 78Δ, 106 78 Αθήνα www.xristianiki.gr Πέμπτη 19 Μαρτίου 2009 Φύλλο 794 (1107) Έτος 55ο 1,00€

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Αθώα
η
μητροπολιτική
πλουτοκρατία

ΣΕΛ. 9

ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Αλλαγή
πολιτικού
σκηνικού

ΑΡΘΡΟ ΤΟΥ
Μ. ΔΡΕΤΤΑΚΗ

ΣΕΛ. 10

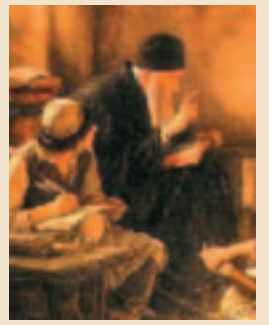

ΕΘΝΕΓΕΡΣΙΑ

ΑΦΙΕΡΩΜΑ
ΣΤΟ 1821

Η ελληνική
αντίσταση

ΣΕΛ. 5-8

ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ

Τι είμαστε και πού πάμε;

του Ηρακλή
Κανακάκη

Χωρίς μακρόπνοη πολιτική

Η ελληνική κοινωνία προσομοιάζει με καράβι που έχει σπασμένη την άγκυρα και βολοδέρνει κατά πώς το πάνε τα θαλάσσια ρεύματα και οι καιροί.

Αντανάκλαση και αντικαθρέπτιση αυτής της κατάστασης είναι το εκπαιδευτικό σύστημα, το οποίο βρίσκεται σε σύγχυση και σε παραζάλη. Χωρίς στρατηγική και ξεκάθαρους φιλοσοφικούς και αξιακούς προσανατολισμούς, χωρίς μια μακρόπνοη πολιτική παιδείας και πολιτισμού, όρος εκ των ων ουκ άνευ, αν θέλουμε να συνεχίσουμε το μεγάλο μας ταξίδι στο χρόνο.

Γι' αυτό και όποιες αλλαγές και παρεμβάσεις γίνονται, γίνονται χω-

ρίς μελέτη και όραμα, αλλά υπό την πίεση αναγκών, σοβαρών δυσλειτουργιών και εναρμόνισης με ευρωπαϊκές υποχρεώσεις.

Τι είμαστε;

Προϋπόθεση για να αποκτήσουμε σταθερότητα και ασφάλεια στην πορεία πλεύσης είναι να αποσφάνισουμε τι είμαστε. Είμαστε εθνικό κράτος με τη δική του αξιακή παρακαταθήκη, με διακριτή ταυτότητα, οριζόμενη από πνευματικές, ηθικές και ιδεολογικές συντεταγμένες ή ένα πολυεθνικό, ουδετεροεθνές κρατικό μόρφωμα;

Η απάντηση, δυστυχώς, έπαψε να είναι πρόδηλη και αυτονόητη. Πολιτικές ελίτ, ξεκομμένες από τα γονικά τους, από τον πόνο, τις αγωνίες και τις ανησυχίες για το «πού πάει» ο τόπος. Και διανοούμενοι, που δεν τα έχουν καλά με την έννοια του Έθνους και έχουν επιλέξει να διακονούν την ιδεολογική τους κοινότητα και όχι την πατρίδα τους και την αλήθεια,

στην οποία είναι ταγμένοι από το λειτούργημά τους να υπηρετούν, αμφισβητούν και ναρκοθετούν την πραγματικότητα του εθνικού κράτους. Πώς;

1. Προωθώντας, παντί τρόπο, τη νέα αναθεωρητική ιστοριογραφία, που στόχος της είναι η αποδόμηση του Έθνους, των γεγονότων που αποτελούν τη γενεαλογία του Έθνους και των ηρωικών προσωπικοτήτων,

που έδωσαν τη ζωή τους για την πατρίδα. Η ώθηση των συγχρόνων Ελλήνων σε ιστορική αμνησία, σε λήθη.

2. Αρνούμενοι, με μια φλύαρη ρητορική περί «πολιτισμικότητας», ότι πρέπει να λαμβάνονται υπ' όψιν η εθνική πλειοψηφία και οι προτεραιότητες σε ό,τι αφορά το εκπαιδευτικό

Συνέχεια στη σελ. 2

Ἡ δικαίωση τῶν «νονῶν»!

«Κουλοχέρηδες» και «φρουτάκια», δηλαδή τὰ «καζίνο» τῆς γειτονιάς, νομιμοποιούνται σύντομα. Τό δήλωσε στή Βουλή ὁ ἀρμόδιος ὑφυπουργός Οἰκονομικῶν Ἄντ. Μπέζας, ἀπαντώντας σέ ἐπίκαιρη ἐρώτηση τοῦ βουλευτῆ τοῦ Λ.Α.Ο.Σ. Μ. Βορίδη, ὁ ὁποῖος ὑποστήριξε τή νομιμοποίηση, λέγοντας ὅτι δέν εἶναι δουλειά τοῦ Κράτους νά κάνει τόν παιδονόμο σέ ἐνηλίκους! «Θά ἀλλάξουμε τόν σχετικό νόμο», εἶπε ὁ κ. Μπέζας, «καθώς ὁ εἰσαγγελέας τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Δικαστηρίου εἰσηγείται ἐπιβολή προστίμου πρὸς τή χώρα μας δύο ἐκ. εὐρώ, ἂν δέν συμμορφωθοῦμε μέ τήν κοινοτική νομοθεσία!»

Νά σώσουμε τίς τράπεζές μας. Νά σώσουμε τίς αὐτοκινητοβιομηχανίες μας. Νά σώσουμε τήν πλουτοκρατία μας.

Τῆ νεολαία μας; Φροντίζουμε πάρα πολύ. Τῆς παρέχουμε ὑψηλή ἀνεργία, ἄφθονα ναρκωτικά, παιδεία τύφλωσης... Ἔ, τώρα θά τῆς δώσουμε καί τὰ «φρουτάκια» τῆς. Σωστό παράδεισο θά ἔχει στή διάθεσή της.

Αὐτή εἶναι ἡ λογική καί πρακτική τῶν ἐταίρων καί ἡμετέρων.

Γιά τήν ἱστορία: τὰ «φρουτάκια» καί τούς «κουλοχέρηδες» εἶχε θέσει ἐκτός Νόμου ὁ Στ. Παπαθεμελής. Τώρα τὰ «καζίνο» τῆς γειτονιάς ἐπανερχοῦνται ἐντός Νόμου, ἐνῶ ὁ διώκτης τους παραμένει ἐκτός Βουλῆς. Ἡ πλήρης δικαίωση τῶν «νονῶν»!

Μ.Μ.Μ.

Απόφαση της Κ.Ε. της Χ.Δ. για τις Ευρωεκλογές

Η Κεντρική Επιτροπή (Κ.Ε.) του Κινήματος της Χ.Δ. κατά την πρόσφατη, στις 7 Μαρτίου, σύνοδό της πήρε τις εξής αποφάσεις:

1. Ενέκρινε τον Οικονομικό Απολογισμό του 2008 και τον Προϋπολογισμό του 2009.

2. Ενέκρινε τον απολογισμό πεπραγμένων του Π.Γ.

3. Εξέλεξε Οργανωτικό Υπεύθυνο της Χ.Δ.

4. Ενέκρινε τις προτάσεις για το Μεταναστευτικό και τα προβλήματα Ειρήνης και Αλληλεγγύης που πρέπει να ενταχθούν στο κείμενο των θέσεων της Χ.Δ. για την Ε.Ε. Στο ίδιο κείμενο επίσης αποφασίστηκε να ενταχθούν θέσεις του ΣΤ' Συνεδρίου της Χ.Δ. για τα όποια θετικά στοιχεία υπέρ της χώρας μας από την Ε.Ε.

5. Τέλος, αποφασίστηκε κατά πλειοψηφία η ενεργητική αποχή της Χ.Δ. από τις Ευρωεκλογές του Ιουνίου.

Πιο αναλυτικά για τις επικείμενες Ευρωεκλογές αποφασίστηκαν τα εξής:

1. Στις παρούσες συνθήκες, σύμφωνα με τα αποτελέσματα της διερεύνησης των δυνάμεων του Κινήματός μας, η οποία έγινε από την Επιτροπή Ευρωεκλογών, υπό την εποπτεία του Π.Γ., δεν μπορεί να είναι εφικτή η αυτόνομη παρουσία της Χ.Δ. στις Ευρωεκλογές του Ιουνίου 2009.

2. Έτσι, η Κ.Ε. αποφάσισε:

• την ενεργητική αποχή από τις Ευρωεκλογές του Ιουνίου,

• να γίνει καμπάνια δημοσιοποίησης των απόψεων της Χ.Δ. για την Ευρώπη, όπως αυτές διαμορφώθηκαν

από τη Διημερίδα του Νοεμβρίου και τις μακρές συζητήσεις στα όργανα του Κινήματος,

• εξέλεξε Επιτροπή αγωνιστικής ανασυγκρότησης του Κινήματος, έτσι ώστε να είναι εφικτή η αυτόνομη παρουσία της Χ.Δ. και στον εκλογικό στίβο σε επόμενες Εκλογές.

3. Η Κ.Ε. καλεί όλα τα μέλη και τους φίλους της Χ.Δ. να συσπειρωθούν στον πολιτικό, κοινωνικό χριστιανικό αγώνα, ώστε να δυναμώσει η φωνή του Κινήματος της Χριστιανικής Δημοκρατίας και της εφημερίδας «Χριστιανική». Εκτίμηση της Κ.Ε. είναι ότι η συσπείρωση των μελών και των φίλων της Χ.Δ. θα μας φέρει από καλύτερες θέσεις στη διεκδίκηση της ψήφου του ελληνικού λαού σε επόμενες Εκλογές.

4. Η Κ.Ε. αποτίμησε τις προσπά-

θειες, οι οποίες έγιναν από το Π.Γ., σύμφωνα με την προηγούμενη απόφασή της, για σύμπτυξη μετώπου συνασπισμού συγγενικών ιδεολογικοπολιτικών κομμάτων, ομάδων και προσώπων, για τις Ευρωεκλογές και κατέληξε στην εκτίμηση ότι κάτι τέτοιο σήμερα δεν είναι εφικτό. Η πρωτοβουλία της Χ.Δ. προς αυτή την κατεύθυνση απέβη άκαρπη.

5. Τέλος, όσον αφορά την ενδεχόμενη διμερή συνεργασία της Χ.Δ. με τη Δημοκρατική Αναγέννηση, η Κ.Ε. κατά πλειοψηφία αποφάσισε ότι δεν υπάρχουν οι αντικειμενικοί όροι για αυτή τη συνεργασία, καθώς μια τέτοια συνεργασία δεν έχει προοπτικές μιας ευρύτερης συσπείρωσης και συνέχειας.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ
ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ
ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Ίδρυτής:

ΝΙΚ. ΣΤ. ΨΑΡΟΥΔΑΚΗΣ

Ίδρύθηκε το Μάιο του 1953 από το Νίκο Ψαρουδάκη. Το 1967, με την επιβολή της προληπτικής λογοκρισίας από τη Χούντα, ανέστειλε την κυκλοφορία της, για να επανακυκλοφορήσει τον Ιανουάριο του 1970, μετά την άρση της προληπτικής λογοκρισίας, με κολοβαμένο ωστόσο τον τίτλο της, χωρίς το «Δημοκρατία». Με τη μαχητική της αρθρογραφία κατά της Δικτατορίας έγινε γρήγορα μία από τις πλέον δημοφιλείς εφημερίδες του αντιδικτατορικού αγώνα. Το Δεκέμβριο του 1973, μετά το Πολυτεχνείο, την ανατροπή του Παπαδόπουλου από τον Ιωαννίδη και το μαχητικό πρωτοσέλιδο με τίτλο: «Ο ΤΥΡΑΝΝΟΣ ΕΠΕΣΕ ΝΑ ΠΕΣΕΙ ΚΑΙ Η ΤΥΡΑΝΝΙΑ», η εφημερίδα κλείνει και τα γραφεία της σφραγίζονται, ενώ στις 7 Ιανουαρίου 1974 ο Νίκος Ψαρουδάκης συλλαμβάνεται και εκπορεύεται στη Γυάρο. Από τη Μεταπολίτευση και μέχρι σήμερα κυκλοφορεί αδιάπτωτα, ως πολιτικό όργανο έκφρασης του Κινήματος της Χριστιανικής Δημοκρατίας.

Ίδιοκτήτης:

ΚΙΝΗΜΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Έκδοτης - Διευθυντής:

ΚΩΝ/ΝΟΣ ΜΠΛΑΘΑΣ

Διευθυντής Σύναξης:
ΓΙΑΝΝΗΣ ΖΕΡΒΟΣ

Δημιουργικό:
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΝΤΟΥΛΑΣ

Οικονομικός Υπεύθυνος:
ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΣΕΜΠΟΣ

Ταχυδρομική Διεύθυνση:
**Ακαδημίας 78Δ
106 78 Αθήνα**

Ηλεκτρονική διεύθυνση:
www.xristianiki.gr

Ηλεκτρονικές αποστολές
κειμένων, αλληλογραφία:
xristianiki@xristianiki.gr

Τηλέφωνα Γραμματείας:
**210 38.11.302,
210 38.06.863**

Τηλεομοίτυπον (fax):
210 38.06.262

Άετλή:
**ΓΡΑΦΙΚΕΣ ΤΕΧΝΕΣ
ΜΕΜΦΙΣ ΑΕ
Σωκράτους 23,
105 52 ΑΘΗΝΑ
Τηλ.: 210 52.40.728**

Επίσημα Συνδρομή:
Εσωτερικού: 20 ευρώ
Κύπρου, Ευρώπης: 50 ευρώ
ΗΠΑ: 80 δολάρια, Καναδά:
120 δολάρια Καναδά
Αυστραλίας: 150 δολάρια
Αυστραλίας

Λοιπές χώρες: 80 ευρώ
ή το αντίστοιχο σε δολάρια ΗΠΑ
Συνδρομές τραπεζών, εταιρειών:
50 ευρώ
Εμβάσματα, συνδρομές
στον λογαριασμό:
Εθνική Τράπεζα 040/626560-06

Παρακαλούμε να μας
ενημερώνετε αμέσως μετά την
κατάθεση για την ταχυδρομική
αποστολή της απόδειξής σας.
Χειρόγραφα, δημοσιευμένα
ή μη, δεν επιστρέφονται.

Από τη «Ρωμιούνη» Μνήμη και τιμή στο Γιάννη Ρίτσο

★ «Αυτά τα δέντρα δε βολεύονται με λιγότερο ουρανό, αυτές οι πέτρες δε βολεύονται κάτω απ' τα ξένα βήματα, αυτά τα πρόσωπα δε βολεύονται παρά μόνο στον ήλιο, αυτές οι καρδιές δε βολεύονται παρά μόνο στο δίκιο!»

★ Όλοι διψάνε. Χρόνια τώρα. Όλοι μασάνε μια μπουκιά ουρανό πάνω απ' την πίκρα τους. Τα μάτια τους είναι κόκκινα απ' την αργύρηνια, μια βαθιά χαρακιά σφηνωμένη ανάμεσα στα φρύδια τους σαν ένα κυπαρίσι ανάμεσα σε δυο βουνά το λιόγεμα.

★ «Το ψωμί σώθηκε, τα βόλβια σώθηκαν, τώρα γεμίζουν τα κανόνια τους μόνο με την καρδιά τους.

★ «Πάνου στα καρπούλια λάμπουνε τα μάτια τους, μια μεγάλη σημαία, μια μεγάλη φωτιά κατακόκκινη και κάθε αυγή χιλιάδες περιστέρια φεύγουν απ' τα χέρια τους.

★ Πόσο θα στίψει ακόμα η μάνα την καρδιά της πάνου απ' τα επτά σφαγμένα παλικάρια της ώσπου να βρει το φως το δρόμο του στην ανηφόρα της ψυχής της.

★ Μπήκαν στα σίδερα και στη φωτιά, κουβέντιασαν με τα λιθάρια, ... στ' Αλβωνία τα ίδια αντάμωσαν το Διγενή και στρώθηκαν στο δειπνό.

★ Δω πέρα η κάθε πόρτα έχει πελεκημένο ένα όνομα

κάπου από τρεις χιλιάδες τόσα χρόνια, κάθε λιθάρι έχει ζωγραφισμένον έναν άγιο μ' άγρια μάτια και μαλλιά σχοιένια.

★ Ανηφορίζουν ως εδώ οι γριές απ' τα σκαμμένα στο βράχο σκαλοπάτια, κάθονται στη Μεγάλη Πέτρα, γνέθοντας με τα μάτια τη θάλασσα... κι αγρά κατηφοράνε να ταγίσουνε τα εγγόνια τους με το μεσολογγίτικο μπαρούτι.

★ Ένας μαντατοφόρος φτάνει απ' τη Μεγάλη Λαγκαδιά κάθε πρωινό, στο πρόσωπό του λάμπει ο ιδρωμένος ήλιος, κάτω από τη μασκάλη του κρατάει σφιχτά τη Ρωμιούνη, όπως κρατάει ο εργάτης την τραγιάσκα του μέσα στη εκκλησιά. «Ηρθε η ώρα», λέει «Νάσαστε έτοιμοι. Κάθε ώρα είναι η δικιά μας ώρα».

★ Σώπα, όπου νάναι θα σημάνουν οι καμπάνες. Αυτό το χώμα είναι δικό τους και δικό μας. Κάτου απ' το χώμα, μες στα σταυρωμένα χέρια τους κρατάνε της καμπάνες το σχοινί - προσμένουνε την ώρα, δεν κοιμούνται, δεν πεθαίνουν, προσμένουν να σημάνουν την ανάσταση...

★ Αύριο θα γίνει ασβέστης στο καμίνι, μεθαύριο θ' ασβεστώσουμε τα σπίτια μας και το πεζούλι της Αγιά -Σωτήρας, αντιμεθαύριο θα φυτέψουμε το σπόρο εκεί που αποκοιμήθηκαν...».

Γιάννης Ρίτσος
1973, Ρωμιούνη, Αθήνα, εκδ. Κέδρος
(Με αφορμή το έτος Γ. Ρίτσου)

Πασαλείμματα αστυνόμευσης

Ός πασαλείμματα αστυνόμευσης χαρακτηρίζει τα κυβερνητικά μέτρα η Δημοκρατική Αναγέννηση (Δ.Α.) με την εξής ανακοίνωσή της:

«Δεν πρόλαβαν να περάσουν παρά μερικές ημέρες από τότε που ακούσαμε με ανακούφιση τον Αναπληρωτή Υπουργό Εσωτερικών κ. Μαρκογιαννάκη, να εξαγγέλλει τη δημιουργία κεντρικού συστήματος αστυνόμευσης στο

Ιστορικό Κέντρο της Αθήνας και οι φόβοι μας επαληθεύτηκαν. Για μια ακόμη φορά ακούμε για «πασαλείμματα αστυνόμευσης» περί αστυνομικών που θα κυκλοφορούν με «παπιά» κ.λπ. γνωστά και τετριμμένα. Που αποδεικνύουν πως σε αυτή τη χώρα, το κεντρικό πολιτικό διαχειριστικό κατεστημένο, δεν θέλει και δεν μπορεί να απογαλιταστεί από νοοτροπίες του πα-

ρελθόντος, πελατειακού ψηφοθηρικού τύπου.

Η Δημοκρατική Αναγέννηση τόλμησε από την ίδρυσή της κιόχλα να αναφερθεί στην ανάγκη συνολικής αντιμετώπισης του οξύτατου προβλήματος της εγκληματικότητας, που κατατρώει το αίσθημα ασφάλειας του Έλληνα πολίτη.

Αντί όμως να δούμε μέτρα ουσιαστι-

κά, με βάση δοκιμασμένα μοντέλα, όπως η αστυνόμευση στο Ιστορικό Κέντρο του Παρισιού, ξαναγινομάστε «στο ίδιο έργο του παραλόγου» θεατές. Γεγονός που αποδεικνύει για μια ακόμη φορά πως από τη σημερινή πολιτική τάξη, δεν πρέπει να περιμένουμε τίποτα, δεν μπορούμε να ελπίζουμε σε τίποτα. Είθε ο λαός να δώσει την απάντησή του στις επερχόμενες ευρωεκλογές».

Τι είμαστε και πού πάμε;

αναγνώριση του «άλλου» ως ισότιμου και ισάξιου.

Υπαρκτικοί σκοποί του σχολείου

Στους ιδρυτικούς, στους υπαρκτικούς σκοπούς του σχολείου είναι η καλλιέργεια της εθνικής και θρησκευτικής συνείδησης των μαθητών όλων εκείνων των στοιχείων που συνιστούν και αναδεικνύουν το εθνικό χρώμα. Δεν μπορεί η πολυπολιτισμικότητα να γίνεται ο εθνικισμός της μειονότητας και να ακυρώνεται ο σκοπός αυτός μέσα από τα παρεχόμενα μορφωτικά αγαθά. Με το να αντιμετωπίζεται ο αυτόχθων πολιτισμός ως ένας από τους πολλούς πολιτισμούς, ως μειονότητα μεταξύ μειονοτήτων.

Επίσης, ξεχωριστή θέση στη σκοποθεσία του σχολείου είναι η διασφάλιση της κοινωνικής συνέχειας και συνοχής. Η κοινωνική συνοχή προϋποθέτει κοινό όραμα, κοινές αξίες, κοινές ηθικές υποχρεώσεις, κοινό νομικό πολιτισμό, ένα αποδεκτό πλαίσιο κοινωνικής συμπεριφοράς, κοινωνικό έλεγχο, δημόσια τάξη, κοινωνική αλληλεγγύη. Χωρίς αυτά οι

κοινωνικές σχέσεις αποσυντίθενται, θρυσματίζονται και η κοινωνία κομματιάζεται σε εθνοτικά συγκεχυμένες κοινότητες. Για όλους αυτούς τους λόγους το σχολείο δεν μπορεί να λειτουργεί σε κανονιστικό κενό, ούτε να απέχει από τη μεταβίβαση κανονιστικών στοιχείων, τηρώντας ουδέτερη στάση απέναντι σε όλους τους αξιακούς κώδικες.

Η αφελής εκδοχή της «πολυπολιτισμικότητας»

Είναι αφελής εκδοχή της πολυπολιτισμικότητας η άποψη που λέει ότι όλοι οι διαφορετικοί άνθρωποι είναι καλοί και έντιμοι και μπορούν να συμβιώσουν χωρίς όρους και προϋποθέσεις και ανεξαρτήτως πληθυσμιακού μεγέθους σε έναν τόπο.

Στη δε Εκπαίδευση, η εθνική πλειοψηφία, για λόγους ισότητας και δικαιοσύνης, πρέπει να αντιμετωπίζεται ως μειονότητα μεταξύ μειονοτήτων.

Επί του προκειμένου, είναι χρήσιμο να δούμε την πλούσια εμπειρία άλλων ευρωπαϊκών χωρών, που υιοθέτησαν αυτή την έκδοση της πολυεθνικής κοινωνίας και τώρα αναδι-

πλώνονται (Βρετανία, Ολλανδία, Γαλλία κ.ά.).

Πριν λοιπόν αρχίσουμε να τρέχουμε και να μη φθάνουμε, ας ανοίξει ένας δημόσιος διάλογος με το μεγάλο θέμα των μεταναστευτικών εισροών, ο οποίος θα καταλήξει σε μια μεταναστευτική πολιτική και σε μια πολιτική για τους μετανάστες. Αυτό θα βοηθήσει να μπουν τα πράγματα στη θέση τους και στο σχολείο.

Με εθνοτικές ομάδες αντίπαλες και αλληλοεχθρευόμενες, με κοινότητες παράλληλες, που τα μέλη τους ζουν δίπλα, χωρίς να συναντώνται, με γκετοποίηση και άγρια εκμετάλλευση των μεταναστών, η πολυπολιτισμικότητα ακούγεται ως φάρσα και φαντασίσωση.

Η ανοχή, ο σεβασμός, το άνοιγμα προς τον άλλο, η ώσμωση μεταξύ ανθρώπων που μεταφέρουν διαφορετική πολιτισμική και εθνοφυλετική σκευή προϋποθέτει έλεγχο, νομιμότητα, ουσιαστική ισοπολιτεία και κοινωνική δικαιοσύνη. Η πολιτική των «ανοικτών συνόρων», στρατηγική συνιστώσα του ιμπεριαλισμού, χρησιμοποιείται ως μηχανισμός παραγωγής εξαθλίωσης, χειραγώγησης και κατεδάφισης των εργασιακών σχέσεων.

Υπάρχει εναλλακτική πολιτική πρόταση στον προοδευτικό πατριωτικό χώρο;

του Πάνου Νικολόπουλου, ειδικού επιστήμονα Νομικής Αθηνών

Η απόφαση της Κ.Ε. της Χ.Δ. για ενεργητική αποχή από τις ερχόμενες Ευρωεκλογές απηχεί την αποτυχία, για μία ακόμη φορά, του λεγόμενου «προοδευτικού/πατριωτικού» και θρησκευόμενου χώρου να συγκροτήσει έναν ενιαίο πολιτικό φορέα, ο οποίος να διεκδικήσει την ψήφο του λαού.

Οι φορείς και τα πρόσωπα που θεωρείται ότι κινούνται σε αυτόν το χώρο (ΧΔ, Δημοκρατική Αναγέννηση, ΑΡΔΗΝ /Καραμπελιάς, ΕΔΗΚ/Σαρρής, ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟΙ/Μελετόπουλος, Κίνηση Βοήθουδάκη, ΔΗΚΚΙ, Δρεττάκης, Κρητικός, Ζουράρις κ.λπ.) αναμένεται είτε να απέχουν, είτε να επιχειρήσουν ξεχωριστά κάποιοι από αυτούς να είναι υποψήφιοι στις Ευρωεκλογές, με αναμενόμενο αποτέλεσμα κανείς, μην κατορθώσει να πλησιάσει το εκλογικό μέτρο. Έτσι, για μία ακόμη φορά ο λεγόμενος προοδευτικός/πατριωτικός χώρος θα χαρίσει την εκπροσώπηση του πατριωτισμού στον κ. Καρατζαφέρη και θα δώσει τη δυνατότητα στον ΛΑΟΣ να εδραιωθεί στη συνείδηση του λαού ως υπαρκτή και υπολογίσιμη πολιτική δύναμη.

Αν αναρωτηθεί κανείς γιατί ο πολιτικός αυτός χώρος μαστιζείται από τέτοια κακοδαιμονία, δυστυχώς η απάντηση είναι απλή και συνάμα απογοητευτική. Εκτός από τα στελέχη της ΧΔ, κανείς από τους επώνυμους πολιτικούς αυτού του χώρου δεν αποδέχεται κάποιον άλλο για αρχηγό του, ούτε είναι διαθεσιμότητα να δουλέψει προεκλογικά, για να προσφέρει την έδρα σε κάποιον άλλο. Και ταυτόχρονα η κάθε επί μέρους ομάδα θεωρεί τις υπόλοιπες αναποτελεσματικές και αποτυχημένες. Έτσι, η όποια συνεργασία τους εξαντλείται στη διοργάνωση φιλολογικού τύπου εκδηλώσεων, μια που ούτε σε επίπεδο μαζικού κινήματος είναι σε θέση να

διοργανώσουν μια αξιοπρεπή κινητοποίηση για οποιοδήποτε θέμα.

Είναι άραγε αδύνατο την ύστατη στιγμή να επικρατήσει το συμφέρον της πατρίδας στη σκέψη όλων και να βρεθεί μια λύση για κοινή εκλογική κάθοδο;

Ίσως η μόνη δυνατότητα που απομένει είναι η κατανομή της έδρας σε ενδεχόμενη επιτυχία μεταξύ περισσότερων προσώπων. Αυτό θα μπορούσε να συμβεί υπό δύο εκδοχές. Κατά την πρώτη, πέντε από τους παλαιούς επώνυμους πολιτικούς του χώρου θα καταλάβουν τις πέντε πρώτες θέσεις του ψηφοδέλτιου και θα εναλλαχθούν στην Ευρωβουλή ανά έτος, εφόσον βέβαια καταφέρουν να συμφωνήσουν ποιος θα οριστεί ως επικεφαλής του συνδυασμού. Κατά τη δεύτερη και ίσως πιο καταλυτική για τη συγκρότηση ενιαίου πολιτικού φορέα εκδοχή, όλοι οι επώνυμοι θα καταλάβουν τις τελευταίες και μεσαίες θέσεις του ψηφοδέλτιου και θα επιλεγούν πέντε πρόσωπα κοινής αποδοχής από τις νεότερες γενιές, των 35 έως 50 ετών, που θα καταλάβουν τις πέντε πρώτες θέσεις του ψηφοδέλτιου και θα εναλλαχθούν στην Ευρωβουλή ανά έτος. Μεταξύ αυτών θα επιλεγεί ο πιο αναγνωρίσιμος και βαρύνων ως επικεφαλής του συνδυασμού. Είναι αυτόν όλο που στην περίπτωση αυτή όλοι οι παλαιοί και επώνυμοι θα είναι παρόντες στον προεκλογικό αγώνα.

Εάν τελικά το εγχείρημα αυτό πραγματοποιηθεί και πετύχει, θα ανοίξει το δρόμο για τη μονιμοποίηση και οργανωτική συγκρότηση του νέου φορέα.

Θα σκέφτεστε ίσως ότι είμαι αθεράπευτα αισιόβωμος. Ίσως να είναι και έτσι. Πάντως, ο πατριωτισμός δεν προσδιορίζεται από περισπούδαστες αναλύσεις και μεγαλόστομες καταγγελίες του ενδοτισμού, αλλά πάνω απ' όλα σηματοδοτείται από φαντασία, ευρηματικότητα, τόλμη και ιδίως ετοιμότητα για παραίτηση από προσωπικές αρχηγικές φιλοδοξίες.

Έπαινος της Ακαδημίας Αθηνών στον π. Ιωάννη Διώτη

Από την Ακαδημία Αθηνών βραβεύτηκε στις 30.12. 2008 ο π. Ιωάννης Διώτης «διά το σύνολον αυτού έργον, μάλιστα δε διά την του έργου «Ελληνική Πατρολογία» του J.P. Migne νέαν έκδοσιν».

Ο Γενικός Γραμματέας της Ακαδημίας Αθηνών κ. Νικόλαος Μαντανιώτης, παρουσιάζων τον π. Ιωάννη κατά την απονομή της κορυφαίας αυτής τιμητικής διακρίσεως, είπε τα εξής:

«Ο βραβευμένος θεολόγος, δημοσιογράφος, συγγραφέας και εκδότης προσέφερε πολλά στην Εκκλησία, την Κοινωνία και τα Ελληνικά Γράμματα. Έχει γράψει εκατοντάδες δημοσιογραφικά άρθρα και έχει επιμεληθεί της εκδόσεως εκατοντάδων τόμων με πατερικά και βυζαντινά κείμενα. Το σημαντικότερο έργο του είναι η επιμέλεια τής, διά πρώτη φορά στην Ελλάδα, επανεκδόσεως, με αξιόλογα επιστημονικά συμπληρώματα, του ιστορικού έργου του Jacques Paul Migne "Ελληνική

Πατρολογία", το οποίον αποτελείται από 166 ογκώδεις τόμους και αποτελεί την πληρέστερη πηγή των Πατερικών και Βυζαντινών κειμένων διεθνώς. Η εκδοτική ολοκλήρωσις του έργου αυτού διήρκεσε 20 έτη, με συνεχή και εντατική εργασία του τιμωμένου, ο οποίος ίδρυσε και διευθύνει το "Κέντρον Πατερικών Εκδόσεων". Διά την εκδοτική και δημοσιογραφική του προσφορά απονέμεται

έπαινος στον πρωτοπρεσβύτερο κ. Ιωάννη Διώτη».

Να σημειωθεί ότι ο π. Ιωάννης Διώτης έχει επανειλημμένως τιμηθεί με υψηλού επιπέδου διακρίσεις για το όντως ευρύ και εμπειριστατωμένο πνευματικό, επιστημονικό, συγγραφικό και εκδοτικό του έργο.

Έτσι, η Σύνοδος της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος τού έχει απονεμίσει «τον δίκαιον έπαινον και την ευαρέσκειαν αυτής» για τη νομοκανονική επιστημονική εργασία του πάνω στην εκκλησιαστική κρίση που

είχε ξεσπάσει το 1965 από την ωμή παρέμβαση της Πολιτείας στα της Εκκλησίας. Επίσης, η Εκκλησία μας του έχει απονεμίσει την ανώτατη τιμητική διάκριση του «Παρασήμου του Αποστόλου Παύλου». Τιμητικές διακρίσεις έχουν δοθεί στον π. Ιωάννη και από το ιστορικό Πανεπιστήμιο Οράντια της Ρουμανίας, από το Σύλλογο Ελλήνων Λογοτεχνών κ.α.

Το ΑΣΚΕ στις Ευρωεκλογές

«Η Ευρώπη είναι σήμερα πολύτιμη, επειδή πειθαναγκάζει σε ιδιωτικοποιήσεις και φιλελευθεροποίηση, που καμμία εθνική κυβέρνηση δεν θα ήταν σε θέση ούτε καν να ονειρευτεί. Διότι οι κυβερνήσεις, ακόμη και δεξιότερες από αυτήν του κ. Κοή, διατηρούν ευαισθησίες, έστω και για ψηφοθηρικούς λόγους... Κύρια ευεργετική συνέπεια του ευρώ είναι ότι εγκαθιστά επ' άπειρον λιτότητα εισοδημάτων των εργαζομένων στην Ευρώπη... Καμμία εθνική κυβέρνηση δεν θα μπορούσε να επιτύχει αυτό το αποτέλεσμα». Αυτά δήλωσε ο πρόεδρος των Γερμανών Βιομηχάνων Χανς-Όλαφ Χένκελ σε συνέντευξη του στην εφημερίδα «Le Monde» στις 31/5/1999.

Από τότε η Ε.Ε. έγινε ακόμη πιο απάνθρωπη και η λιτότητα της ακόμη σκληρότερη και ιδιαίτερα για την Ελλάδα. Η ελληνική κυβέρνηση, για να στηρίξει, έστω και ελάχιστα, το αγροτικό εισόδημα, υπό την πίεση των κινητοποιήσεων, χρησιμοποιεί τεχνάσματα, για να παρακάμψει, αν τα καταφέρει, τις απαγορεύσεις των Βρυξελλών, παρ' ότι η ενίσχυση αυτή προέρχεται αποκλειστικά από εθνικούς πόρους!

Επιπλέον η Ε.Ε. περιορίζει ασφυκτικά τη δημοκρατία μας, δεν μας επιτρέπει καμμία προοδευτική αλλαγή, επιχειρεί να μας ξεκόψει από τις πολιτιστικές μας ρίζες και

στηρίζει κάθε επιβουλή κατά του Ελληνισμού —π.χ. όλα τα όργανα και όλοι οι αξιωματούχοι της Ε.Ε. σε κάθε ευκαιρία υποστήριξαν το επαισχυντο σχέδιο Ανάν.

Όσοι σιτίζονται από τα «ευρωπαϊκά προγράμματα» (επιχειρηματίες, ΜΜΕ, πανεπιστημιακοί, εκδοτικοί οίκοι κ.λπ.), επειδή δεν μπορούν να μας πείσουν για τις καλές προθέσεις της Ε.Ε., (υποτίθεται ότι) κάνουν κριτική σε αυτή, αλλά κινδυνολογούν για το ενδεχόμενο αποχώρησής μας. Διαδίδουν το ψεύδος ότι τα χρήματα που μας δίνει η Ε.Ε. (που πολυδιαφημίζονται) είναι περισσότερα από τα χρήματα που μας παίρνει (για τα οποία καμμία κουβέντα δεν γίνεται). Στην πραγματικότητα η συμμετοχή μας στην Ε.Ε. σημαίνει (τουλάχιστον στα οικονομικά και κοινωνικά θέματα) την εκχώρηση της διακυβέρνησης της πατρίδας μας σε ξένους, τους οποίους πληρώνουμε και από πάνω! [Ολόκληρος ο λογαριασμός στην έκδοσή μας ΑΣΚΕ-4: «Η Ελλάδα στην ΕΟΚ/Ε.Ε.», και στο προεκλογικό μας φυλλάδιο]

Γι' αυτούς τους λόγους η αποχώρηση της Ελλάδας από την Ε.Ε. είναι ο πρώτος όρος για οποιαδήποτε πρόοδο της πατρίδας μας, ακόμη και για την επιβίωσή της.

Κύριος στόχος του ΑΣΚΕ σε κάθε Ευρωεκλογές είναι να εξηγήσει και να εκφράσει την ανάγκη άμεσης αποχώρησης

από την Ε.Ε. Κάθε αρνητική τοποθέτηση απέναντι στην Ε.Ε., χωρίς το λογικό συμπέρασμα-πρόταση για άμεση αποχώρηση, θεωρούμε ότι αποτελεί κακή υπηρεσία προς τη χώρα και τελικά σημαίνει στήριξη της Ε.Ε. Όπως και στο παρελθόν, έτσι και σε αυτές τις Ευρωεκλογές εκφράσαμε την επιθυμία μας να μοιραστούμε το βάρος της προσπάθειας με άλλους αξιόπιστους προοδευτικούς φορείς που πιστεύουν και διακηρύσσουν, όπως και εμείς, την ανάγκη για άμεση αποχώρηση από την Ε.Ε. Όσοι γνωρίζουν έστω και λίγο το ΑΣΚΕ γνωρίζουν επίσης ότι οι θέσεις σε τυχόν κοινό ψηφοδέλτιο θα ήταν το τελευταίο πράγμα που θα μας απασχολούσε.

Δυστυχώς, μια τέτοια συνεργασία δεν επιτεύχθηκε, γι' αυτό το ΑΣΚΕ θα συμμετάσχει και πάλι αυτοδύναμα στις Ευρωεκλογές. Με την ι-

στοσελίδα μας, τα φυλλάδια, τις προκηρύξεις και τις αφίσες μας και μέσω των ελάχιστων ΜΜΕ, όπως η «Χριστιανική», που επιτρέπουν την έκφραση όλων των απόψεων (μια και από τα ΜΜΕ των νταβατζήδων-μεσαζόντων της Ε.Ε. είμαστε πλήρως αποκλεισμένοι), θα προσπαθήσουμε να διαδώσουμε τις θέσεις μας και από τους πολίτες, στους οποίους θα φτάσει η φωνή μας θα ζητήσουμε την υποστήριξή τους. Η πρώτη προεκλογική μας συγκέντρωση θα γίνει στα γραφεία μας Τζορτζ 12, πλατεία Κάνιγγος, στις 4 Απριλίου, 6 μ.μ., και όποιος φίλος θέλει να βοηθήσει με οποιοδήποτε τρόπο την προσπάθειά μας καλείται να παραβρεθεί.

Νίκος Καργόπουλος
μέλος της Εκτελεστικής Επιτροπής του Αγωνιστικού Σοσιαλιστικού Κόμματος Ελλάδας (ΑΣΚΕ)

Άγγελος Δακουτρός
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

Δέχεται με ραντεβού:
Ζυμπρακάκη 59, Κ. Πατήσια
(πλησίον ηλεκτ. σταθμού Αγ. Νικολάου)
Τηλ.: 210.8310.210, Κιν.: 6944.2347.83

Τα ράσα κάνουν τον παπά;

του Θεόδωρου Παντούλα, διευθυντή του περιοδικού Manifesto

Στον σύγχρονο κόσμο οι θρησκευόμενοι, όπως και οι άθεοι, αποτελούν μειοψηφία. Πλειοψηφούν οι αδιάφοροι —ενίοτε και οι δεισιδαίμονες.

Η εκκοσμικευμένη Εκκλησία έφθασε μέσω Ευρώπης και στη βαλκανική γειτονιά μας, ανεμίζοντας, παντελώς ανυποψίαστη, την παραχάραξη, που κόμισε ως πιστότητα σε μια παράδοση που αγνοούσε ή περιφρονούσε. Έκτοτε αυτή η κατ' όνομα Εκκλησία δεν αναζητά το εκκλησιαστικό γεγονός, αλλά την προσαρμογή της στην τρέχουσα αλλά αφιλόξενη πλέον πραγματικότητα. Γι' αυτό σε κάθε ευκαιρία επικαλείται τον πάπια ποτέ εθναρχικό της ρόλο, την κοινωνική της προσφορά, τη φιλάνθρωπη δράση της.

Ο λόγος της Διοικούσας Εκκλησίας έγινε σύγχρονος: ραδιοφωνι-

κός, τηλεοπτικός, έντυπος και προφορικός. Η Διοικούσα Εκκλησία συμπεριφέρεται ως ιδεολογικός ινστρούκτορας, που τον ενδιαφέρει η επικοινωνία περισσότερο από την κοινωνία. Η Διοικούσα Εκκλησία είναι πανταχού παρούσα ως δεκανίκι της Πολιτείας και ως αξεσουάρ του εθνοθρησκευτικού φοιτητή. Η Διοικούσα Εκκλησία είναι παντού εκτός από τις ενορίες της. Προτιμά την επικοινωνιακή ψευδαίσθηση από τη μαρτυρία του εκκλησιαστικού γεγονότος. Ευτραφείς νηστευτές απολαμβάνουν τη χλιδή του μοναχικού σχήματος και κουρούν το αδέκαστο δάχτυλό τους.

Ο θρησκευόμενος κόσμος δεν δείχνει να ανησυχεί. Τον αναπαύει ο χαριεντισμός με την εκάστοτε εξουσία. Τον θαμπώνουν οι σκανδαλώδεις πολιτείες, τον παρηγορεί το ιδεολόγημα της Ελληνορθοδοξίας, τον παραμυθεί ο παιδαριώδης νητικισμός.

Το ψωμί και το κρασί, το λιβάνι και το κέρι, το «Κύριε, ελέησον» έ-

γιναν μικροφωνικές χορωδίες, ξύλινοι λόγος, εθιμοτυπία, Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου.

Οι θρησκευτικώς αδιάφοροι άνθρωποι δεν γοητεύονται από την προσκοπική και ασυνεπή ρητορεία, επανακαλύπτουν την Αμερική, εκτελώντας το μονότονο «προσδευτικό» καθήκον τους, αιτούμενοι το χωρισμό Κράτους και Εκκλησίας και παίρνουν θέση, για να πιάσουν το μεράδι τους.

Οι άθεοι μαζί με όλους τους άλλους δυσφορούν διότι, μεσούσης της κοινωνικής και οικονομικής κρίσης, βλέπουν θρησκευτικούς άνδρες να χαριεντίζονται με παραπολιτικά και επιχειρηματικά συμφέροντα, να κερδοσκοπούν εν ονόματι του θεού και να απολαμβάνουν την προστασία του Καίσαρος, που δεν λογοδοτεί ούτε σε θεό, ούτε σε ανθρώπους.

Όλα αυτά τα γράφω με αφορμή την απόφαση του Πρωτοβάθμιου Συνοδικού Δικαστηρίου, που —παρβλέποντας όσα είδαν τα πολιτικά

δικαστήρια, αρκετοί επίσκοποι, κληρικοί και λαϊκοί— έθεσε στο αρχείο τις κατηγορίες που βαρύνουν τον πρώην μητροπολίτη Αττικής Παντελεήμονα. Για όσους δεν θυμούνται, ο πρώην Αττικής συμμετείχε σε υπεράκτιες εταιρείες και είχε και ένα κομπόδεμα ενός δισεκατομμυρίου δραχμών για τα γεράματά του! Η πλειοψηφία των «αγίων πατέρων» δεν σκανδαλίστηκε από τον επίορκο επενδυτή, που προηγουμένως είχε υποσχεθεί ακτημοσύνη, αλλά προτίμησε το συντεχνιακό κουκούλιωμα. Το ίδιο είχε πράξει και πριν από χρόνια, όταν αρνήθηκε να εξετάσει ροζ κασέτες, τις οποίες είχε ακούσει το πανελλήνιο και που, σύμφωνα με την καταγγελία, περιλάμβαναν συνομιλίες αποκλιτυκτικές του ήθους του Παντελεήμονος.

Το παρήγορο είναι ότι η Διοικούσα Εκκλησία δείχνει εμπιστοσύνη στους νέους ανθρώπους. Ο νέος νομικός σύμβουλος της Εκκλησίας μας είναι ένας νέος επιστήμων μό-

λις 32 ετών, που διορίστηκε στην επίσημη θέση του επικεφαλής των νομικών συμβούλων της Εκκλησίας της Ελλάδος, όταν υπηρετούσε ακόμη την στρατιωτική του θητεία! Τι και αν δεν έχει εμπειρία; Έχει προύπηρεσία. Διετέλεσε δικηγόρος του προφυλακισμένου μητροπολίτη, του πρώην Αττικής Παντελεήμονος!!!

Η δυσβάσταχτη οντολογική ερμηνεία ξεγελιέται με ιδεολογικά υποκατάστατα, συναισθηματισμούς, ψυχολογήματα και επικοινωνιακά τρυκ, αλλά δεν παρακάμπτεται. Πολύ περισσότερο, δεν θεραπεύεται με ανίερους δουλειές —όποια ληοντία και αν την περιβάλλει.

Όλοι αστοχοούμε. Η Εκκλησία δεν είναι λέσχη σεσωσμένων. Χωράφι είναι. Με σπόρους και ζιζάνια. Αυτό όμως δεν σημαίνει ότι πρέπει να την εκμεταλλεύονται αγεώργητοι τσιφλικάδες —με ράσα ή γραβάτες αδιάφορο.

του Γιάννη Ζερβού

τά του Καίσαρος...

Τετάρτη 25 Μαρτίου. Ευαγγελισμός της Θεοτόκου. «Θεός όπου βούλεται, νικάται φύσεως τάξιν, φησίν ο ασώματος και τα υπέρ ανθρώπων διαπράττεται» (από τον Ώσπερινό της έορτης).

Διπλή γιορτή ο Ευαγγελισμός για τους Έλληνες. Έκκλησιαστική, με την προσδοκία των καλών νέων για την έπερχόμενη σάρκωση του Κυρίου και την απελευθέρωση όλου του κόσμου από το άγος της πτώσης. Έθνη, κατά την οποία έορτάζεται ή εξέγερση του Γένους μας κατά της μακραιώνης σκλαβιάς, «για του Χριστού την πίστη την άγια και της πατρίδος την έλευθερία». Η φυσική τάξη νικήθηκε για το καλό της ανθρωπότητας, αλλά και στην ειδικότερη περίπτωση του δικού μας Γένους: Μια χούφτα άνθρωποι κατάφεραν να έλευθερωθούν έναντι σε μια πανίσχυρη αυτοκρατορία.

Ανάπηρη ιστορική παιδεία. Η καμπάνια του τηλεοπτικού σταθμού ΣΚΑΪ για τους λεγόμενους «μεγάλους Έλληνες» είναι ιδιαίτερα αποκαλυπτική για την άναπηρία της ιστορικής παιδείας των Νεοελλήνων, σε συνδυασμό με την κατευθυνση του κατεστημένου να υποθαμμιστεί και να άγνοηθεί ή περίοδος του Βυζαντίου. Έτσι, εμφάνίζονται να μεγαλοϋργησαν προσωπικότητες, είτε από την κλασική περίοδο (5ος και 4ος αιώνας π.Χ.), είτε από τη σύγχρονη (18ος-20ος αιώνας μ.Χ.). Στο ένδιάμεσο διάστημα, ούδεις έμεγαλούργησε, λες και δεν υπήρξε Έλληνας ούδεις.

«**Αν δεν είχα γίνει Όρθόδοξος...** δεν ξέρω αν θα είχα κατορθώσει να ζω. Ούτε το ένα πόδι δεν μπορώ να άπομακρύνω από το άλλο, παρά μόνο μέσα σε αυτό το γυλκύτατο φώς, μέσα από το όποιο ή Όρθόδοξη Έκκλησία με δίδαξε να βλέπω το Χριστό, κάθε άνθρωπο πρόσωπο, κάθε χορταράκι, όπως τους άστερι-

οιους του ούρανοϋ. Γιατί με δίδαξε ότι και οί άστερισμοί, οί πώ άπόμακροι, καθρεφτίζονται στο πρόσωπο εκείνου ή εκείνης που αγαπώ». (Όλιβιέ Κλεμάν, «Όρθόδοξη και πολιτική», εκδόσεις Μήνυμα, Αθήνα 1985).

Όλιβιέ Κλεμάν. Έτσι είχε άρχισι την όμιλία του στη Θεολογική Σχολή Αθηνών, με θέμα: «Όρθόδοξη και πολιτική», ο Όλιβιέ Κλεμάν στις 14 Δεκεμβρίου 1984, καλεσμένος της Χριστιανοσοσιαλιστικής Σπουδασιακής Κίνησης. Την προηγουμένη είχε μιλήσει με το ίδιο θέμα στη Θεσσαλονίκη. Στη μνήμη του άφιερώνουμε κάποια άποσπάσματα της όμιλίας εκείνης, που είναι και σήμερα επίκαιρα.

«**Οί σχέσεις Έκκλησίας και Κράτους** δεν εξαρτώνται από την Έκκλησία, αλλά από το Κράτος. Η Έκκλησία δεν μπορεί να μιλήσει παρά μόνο για έλευθερία. Αν το Κράτος ζητήσει τη συμβολή της, τότε έχει καλώς. Πιστεύω ότι ή άποστολή της Έκκλησίας είναι ή ταυτόχρονη άσκηση κριτικής και προσπάθεια έμπνευσης. Από τη μια μεριά μια κριτική άνελέγητη, αλλά όχι φατριαστική. Να υποδείξει που είναι ο πόνος και τα προβλήματα. Όλα τούτα πρέπει να τα πει ή Έκκλησία.

Η Έκκλησία πρέπει να είναι ή συνείδηση της κοινωνίας» (όπ. παρ. σσ. 42-43)

Οί θέσεις της ΧΔ, όπως διατυπώθηκαν από το 6ο Συνέδριό της τονίζουν ότι «ή ΧΔ έχει διακηρύξει από την ίδρυσή της ότι το πνευματικό έργο της Έκκλησίας δεν χωρίζεται με στεγανά από τα κοινωνικά και πολιτικά προβλήματα. Γι' αυτό το λόγο, ή Ποιμνία ο υ σ α

Έκκλησία πρέπει να άρθρώνει λόγο, όταν το ποίμνιό της άδικείται. Όμως, οί όποιες παρεμβάσεις πρέπει να διακρίνονται από το λόγο της αγάπης, να είναι προέκταση του πνευματικού έργου της Έκκλησίας και να μην είναι διχαστικές».

Θεολογία και θρησκείολογία. «...Η άποστολή του θρησκείολογού είναι να μιλά από άπόσταση και άδιάφορα για όποιαδήποτε θρησκεία. Ένώ ο θεολόγος κινείται με βάση όρισμένες πρωταρχικές παραδοχές. Στις χώρες λοιπόν όπου είρωνεύονται τους θεολόγους, δεν μπορεί κανείς να γίνεται θεολόγος χωρίς σωστά θεμελιωμένη πίστη. Διαφορετικά, καλά θα έκανε να γινόταν θρησκείολογος.» (όπ. παρ., σ. 39). Ό Όλιβιέ Κλεμάν είχε πει ότι στη Γαλλία ή ένασχόληση με τη θεολογία άντιμετωπιζόταν είρωνικά. Έτσι, προκλήθηκε έρώτηση στην όμιλία της Θεσσαλονίκης, μήπως

έπρεπε να άντικατασταθεί ο όρος «θεολόγος» με τον όρο «θρησκείολογος», στην όποια και άπάντησε ο Όλιβιέ Κλεμάν.

Σύμφωνα με το άρθρο 16 του Συντάγματος, στους σκοπούς της παιδείας περιλαμβάνεται και ή άνάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης των Έλλήνων. Τίθεται κατά συνέπεια το έρώτημα, με βάση και τον σαφή διαχωρισμό που είχε κάνει ο Όλιβιέ Κλεμάν, κατά πόσον ένα μάθημα «Θρησκευτικών» είτε άνοιχτά, είτε συγκαλυμμένα θρησκείολογικό, άνταποκρίνεται σε αυτή την άποστολή.

«**Η τραγωδία του Χριστιανισμού** ήταν ότι έχασε τη μυστηριακή διάσταση του κοινωνικού. Τους δύο πρώτους αιώνες της Έκκλησίας ή κοινωνική διάσταση ήταν σαν ένα «μυστήριο του άδελφού». Οί Πατέρες της Έκκλησίας άσχολήθηκαν πολύ με το κοινωνικό πρόβλημα, χωρίς να άπολυτοποιούν το κοινωνικό, αλλά βλέποντάς το σαν μια πτυχή της αγάπης που πρέπει να έχει ο ένας για τον άλλο. Το πρόβλημα όμως είναι γιατί έμφανίστηκε ο άθεος σοσιαλισμός; Άκριβώς γιατί οί Χριστιανοί έχασαν την έννοια του «μυστηρίου του άδελφού», δίνοντας τη δυνατότητα να έμφανιστούν οί Σοσιαλιστές και οί Κομμουνιστές και να άπολυτοποιήσουν το κοινωνικό μέρος με τις γνωστές συνέπειες. (όπ. παρ. σ. 41).

Ός άπόλεια της μυστηριακής διάστασης του κοινωνικού νοείται το γεγονός ότι ξεχνιέται πως ο Θεός βρίσκεται μέσα στον κάθε άνθρωπο και κλείνεται στους τέσσερις τοίχους του Ναού. Η παρουσία του Θεού στον κάθε άνθρωπο άποκαλείται από τον Όλιβιέ Κλεμάν «μυστήριο του άδελφού», με βάση την αντίληψη του άγιου Ίωάννου του Χρυσοστόμου ότι ο Θεός βρίσκεται τόσο μέσα στον κάθε άνθρωπο («μυστήριο του άδελφού») όσο και στον ιερέα («μυστήριο του θυσιαστηρίου»).

ΚΡΥΦΑ ΣΧΟΛΕΙΑ: ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΑΜΦΙΣΒΗΤΗΣΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΙΜΗ

Ἀντίσταση τῶν Ἑλλήνων κατὰ τὴν Τουρκοκρατία

Ἡ Νεοελληνικὴ Ἱστορία, κυρίως μετὰ τὸ 1204 μ.Χ., τὴν Ἀ' Ἀλωσὴ τῆς Κ/-πόλεως ἀπὸ τοὺς Φράγκους, χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὴ σταδιακὴ διαμόρφωση τῆς ἐθνικῆς συνείδησης. Αὐτὴ σφυρηλατήθηκε πρῶτα ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξη πίστι καὶ τὸ ἰδεῶδες (οἰκουμενικότητα) τοῦ κράτους τῆς Ρωμανίας, ἀλλὰ ἐνισχύθηκε τελικὰ ἀπὸ τὴ βίωση τῆς ἑλληνικῆς συνέχειας, ἀφοῦ ἡ κυριαρχία τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας καὶ τὰ ἔνδοξα μνημεῖα θύμιζαν πλέον τοὺς ἀρχαίους προγόνους καὶ τὸν πολιτισμὸ τους, ὄχι μόνον τὴν εἰδωλολατρία, (βλ. Ἐ. Γλύκατζη-Ἀρβελέρ, 1977).

Σὲ λαϊκοὺς καὶ ἐκκλησιαστικοὺς συγγραφεῖς ἡ λέξι «Ρωμαῖοι» (τῆς Νέας Ρώμης, πολῖτες τῆς Ρωμανίας) ἐναλλάσσεται ἢ ἀντικαθίσταται ἀπὸ τὴ λέξι «Ἕλληνες», ἐνῶ στοὺς συγγραφεῖς τῆς Ἀλώσεως (1453 μ.Χ.) χρησιμοποιοῦνται σχεδὸν ἀδιάκριτα οἱ λέξεις «Ρωμαῖοι», «Γραικοί» καὶ «Ἕλληνες» σὲ ἀντιπαράθεση πρὸς τίς λέξεις «Τούρκοι», «Λατίνοι» καὶ «Φράγκοι». Στὴν ταύτιση ἢ τὴ διάκριση αὐτὴ συντελοῦν οἱ κρίσιμοι πόλεμοι μετὰ ἀπὸ Ἀνατολῶν καὶ Δυσμῶν ἐπιδρομῆς, ἀλλὰ καὶ ἡ ἔξαρση τῆς μελέτης τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων συγγραφέων.

Ἡ θαρεὴ δουλειὰ τοῦ Γένους, παρὰ τὰ προνόμια τοῦ Μωάμεθ Β' πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν, προκάλεσε διώξεις καὶ ἐξισλαμισμοὺς, αἰχμαλωσίες, θανατώσεις καὶ ἐξαναγκαστικὴς μετοικήσεις. Ὅμως προκάλεσε καὶ ἔντονη ἀντίσταση κληρικῶν καὶ λαϊκῶν, τὴν καταφυγὴ σὲ ὄρεινές καὶ ἀπρόσιτες περιοχὲς καὶ τὴν ὀργάνωση ἀντάρτικων ὁμάδων, τῶν Κλεφτῶν, πού, ὅπως οἱ νεομάρτυρες, διατήρησαν τὸ ἀγωνιστικὸ φρόνημα τῶν Ἑλλήνων (Δ. Σούτζου, 1977).

Οἱ ἀρνητές τοῦ Κρυφοῦ Σχολείου

Κατὰ τοὺς 15ο καὶ 16ο αἰῶνες, τοὺς χρόνους τῆς πρὸ ἀπελπιστικῆς σκλαβιάς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπόμενους αἰῶνες τῆς Τουρκοκρατίας, τὸ Γένος τῶν Ρωμαίων, πού ὡς πυρῆνα πνευματικῆς ζύμης εἶχε τὸ ἔθνος τῶν Ἑλλήνων, κατόρθωσε νὰ ἐπιβιώσει μετὰ τὴν πίστι, τὴν αὐτοοργάνωση καὶ τὴν ἀλληλεγγύη του, ἐνῶ ἐνισχύθηκε σὲ αὐτὸ ἀπὸ τὴ χορηγία τῶν ὀνομασθέντων «προνομίων» τοῦ Μωάμεθ Β' πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τοὺς «λαοὺς τῆς Βίβλου». Ὁ εὐφυῆς κατακτητὴς, προσφέροντας στὴν Ὁρθόδοξη

Ἐκκλησίαν τὴν Ἐθναρχίαν, τὴν ἄδεια νὰ καλλιεργεῖ τὴν πίστι καὶ νὰ διαφωνεῖ τὴν ὀργάνωσή της (ὀλόκληρο δίκτυο διδασκῆς καὶ ἐλέγχου), σκόπευε νὰ κρατᾷ τοὺς ὑποδούλους μακριὰ ἀπὸ τὴν καθολικὴ προπαγάνδα καὶ τίς φιλοδυτικὲς ἐξεγέρσεις, ἀσκῶντας παράλληλα διοίκηση πάνω στοὺς χριστιανούς, ἀφοῦ οἱ Μωαμεθανοί, ἐκτός τοῦ στρατοῦ, δὲν διέθεταν ἔτοιμο διοικητικὸ σύστημα. Ὅμως, ὁ ἔθναρχικός ρόλος τῆς Ἐκκλησίας βοήθησε ὄχι μόνον τὴν πίστι καὶ τὴν παιδείαν, ἀλλὰ καὶ τὴν ἐνίσχυση γενικά τοῦ ἔθνους.

Κανεὶς δὲν ἀμφισβητεῖ τὴ συμβολὴ τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στὸν τομέα τῆς παιδείας κατὰ τὴν Τουρκοκρατία, ἰδίως τοὺς δύο πρώτους αἰῶνες. Ὅμως ὀρισμένοι, ἀποσιωπῶντας τὴν Ἱστορία, μετὰ νεόκοπα προκρούστεια σχήματα ἐρμηνεύοντας, ὑποβαθμίζουν τὴν προσφορά τῆς αὐτῆς καὶ προπαγανδίζονται τὴν ὑπαρξή

τοῦ Κρυφοῦ Σχολείου. Ἐτοινομίζουν ὅτι ὄχι μόνον θὰ περιορίζουν τὴ σημερινὴ ἐπιρροή της, ἀλλὰ καὶ θὰ ὠραιοποιήσουν τὴν τυραννίαν τῶν

Τούρκων, ὑπηρετῶντας στὴν πράξη τὴν ἰδεολογία τοῦ Νεοοθωμανισμοῦ καὶ τῆς παγκοσμιοποίησης, θητεύοντας σὲ πολιτικὲς σκοπιμότητες

μέ οικονομικὲς προεκτάσεις (βλ. Γ. Καραμπελιά, 2007). Πρόκειται γιὰ μιὰ «σχολή» ἱστορικῶν στοὺς ἐξωτερικὸ καὶ τὴν Ἑλλάδα, πού ξεκίνησαν ἀπὸ κλάδους τοῦ Εὐρωπαϊκοῦ Διαφωτισμοῦ, πέρασαν ἀπὸ μετέωρες μαρξιστικὲς θεωρίες τοῦ Διεθνισμοῦ, γιὰ νὰ συνταχθοῦν μετὰ ἀπόψεις τῆς παγκοσμιοποίησης. Τὴν ἴδια στιγμὴ διαγράφουν τὴ βυζαντινὴ καὶ ὀρθόδοξη παράδοση, ἀγνωστὰς ἢ διαστρέφοντας τὴ νεώτερη ἔρευνα καὶ τίς ἱστορικὲς πηγές (Mango, Χόμσμπάουμ - Ἀ. Λιάκος κ.ἄ.) Συγχρόνως ἰσχυρίζονται ὅτι τὸ ἑλληνικὸ ἔθνος εἶναι μόνον γέννημα τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάστασης καὶ ὄχι μακρᾶς ἱστορικῆς ἐξέλιξης, ὅπως ὑποστηρίζουν μεγάλοι ἱστορικοὶ (Ν. Σβορώνος, Δ. Ζακυθινός, Ε. Γλύκατζη-Ἀρβελέρ, Ἀπ. Βακαλόπουλος κ.ἄ.). Τὸ Κρυφὸ Σχολεῖο τὸ ὀνομάζουν «ρομαντικὸ μῦθος» (Α. Ἀγγέλου κ.ἄ.), πού τὸν ἐπλασε ἢ Ἐκκλησίαν γιὰ

τοὺς σκοποὺς της. Τοὺς ἰσχυρισμοὺς τοὺς αὐτοὺς τοὺς στηρίζουν ὄχι σὲ ἀντικειμενικὴ, ὀλόπλευρη ἔρευνα, ἀλλὰ σὲ ὑποθέσεις, ἀποσιωπήσεις, ἰδεολογήματα τοῦ συρροῦ καὶ πολιτικὲς σκοπιμότητες. Λένε ὅτι:

α) Ἡ Ὁθωμανικὴ Αὐτοκρατορία ἦταν ἀνεκτικὴ καὶ σεβόταν τοὺς ὑποδούλους (αὐτὸ κάποτε μόνον ἔμμεσα τὸ προϋποθέτου).

β) Οἱ Τούρκοι δὲν ἀπαγόρευαν μετὰ νόμους τὴν ἴδρυση σχολείων.

γ) Τὸ «μῦθος τοῦ Κρυφοῦ Σχολείου» τὸν ἐπλασε ἡ μετεπαναστατικὴ ἐθνικιστικὴ ρητορεία τῶν λογίων καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

δ) Δὲν ὑπάρχουν γραπτὲς μαρτυρίες γιὰ τὰ «Κρυφὰ Σχολεῖα» σύγχρονες τους. Ὅσοι προβάλλονται ὡς μαρτυρίες εἶναι ἀστήρικτες (Α. Ἀγγέλου, 1997).

Τὶ σημαίνει «Κρυφὸ Σχολεῖο»

Προτὸ ἀναφερθοῦμε στὶς συνθήκες τῆς φρικτῆς σκλαβιάς, ἰδιαίτερα μετὰ τίς ἐπαναστατικὲς ἐξεγέρσεις τῶν Ἑλλήνων (πού ἦταν πᾶνω ἀπὸ 20, ἀπὸ τὸ 1463 μέχρι τὸ 1809), ὅποτε ὅσοι κινδύνευαν κατέφευγαν στὴ Δύση ἢ στὰ ὄρη, ὅπου εἶχαν ἀνάγκη Κρυφοῦ Σχολείου, θὰ ἐξηγήσομε ποῖο τὸ νόημα του καὶ πῶς τὸ δημιούργησαν κατ' ἐξοχίαν κληρικοὶ καὶ μοναχοί, ἱεροδιδάσκαλοι.

Κατ' ἀρχὴν τὸ Κρυφὸ Σχολεῖο δὲν εἶναι (φανερὸ) ἐπίσημο σχολεῖο μετὰ ξεχωριστὸ διδασκῆριο, δημιούργημα τῆς κρατικῆς ἐξουσίας ἢ τῆς Κοινοτήτας, καὶ δὲν διαθέτει ἐπαγγελματικὲς δασκάλους καὶ πρόγραμμα συγκροτημένο. Ἐξάλλου, ἡ τουρκικὴ ἐξουσία οὔτε ἴδρυσε οὔτε ἐνίσχυσε οικονομικὰ ἑλληνικὰ σχολεῖα.

Κατὰ τὸν Ν. Χρονόπουλο, «ὅταν ὀμλοῦμε γιὰ Κρυφὸ Σχολεῖο μετὰ τὴν εὐρεία ἔννοια, ἐννοοῦμε γενικῶς τὰ αὐτὰ, τὰ ὑποτυπώδη σχολεῖα, τὰ ὁποῖα λειτούργησαν κατὰ τὴ διάρκεια τῆς Τουρκοκρατίας. Ὅταν μιλάμε γιὰ Κρυφὸ Σχολεῖο μετὰ τὴ στενὴ ἔννοια, ἐννοοῦμε κάποια ἀπὸ τὰ ὑποτυπώδη αὐτὰ σχολεῖα, τὰ ὁποῖα λειτούργησαν μυστικὰ σὲ κάποια μοναστήρια καὶ τὰ ὁποῖα ὁ λαὸς ὀνόμασε Κρυφὰ Σχολεῖα. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἔννοια τοῦ θρυλικοῦ Κρυφοῦ Σχολείου, ὅπως προκύπτει ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ ἔρευνα» (2002).

Ὅφειλομε νὰ ὀμολογήσομε ὅτι μετὰ τὴν Ἀλωσὴ τὸ μόνον ἀνώτερο Σχολεῖο πού μνημονεύεται εἶναι ἡ Πατριαρχικὴ Σχολὴ (1454 μ.Χ.), τὴν ὁποῖα ἴδρυσε ὁ πα-

ΑΠΟ ΤΑ ΚΛΕΦΤΙΚΑ ΤΡΑΓΟΥΔΙΑ Ἀντίσταση τοῦ Λαοῦ

- ★ «Ἄλλοι παῖνες τὸν πασὰ καὶ ἄλλοι τὸ βεζῆρ μά γὼ παῖνάω τὸ σπαθὶ τὸ τουρκοματωμένο».
- ★ «Κι ὅταν τὸ παῖρ' ἢ ἀνοιξὴ κι ἀνοίγουν τὰ κλαδάκια, γεμίζουν τὰ θουνὰ κλεφτιά καὶ τὰ λαγκάδια σκλάβους».
- ★ «Φέρε μου τ' ἄλαφρὶ σπαθὶ καὶ τὸ βαριὸ τουφέκι, νὰ πεταχτῶ σάν τὸ πουλί ψηλά στὰ κορφοβούνια... νὰ θρῶ λημέρια τῶν κλεφτῶν, γιὰ τὰ κλαδάκια καπετάνων».
- ★ «Πάλε καλὲς ἀντάμωσες, πάλε ν' ἀνταμωθοῦμε, στὸν Ἅγιο Λιά, στὸν πλάτανο, ψηλά στὸ κρουονέρι, πῶχουν οἱ κλέφτες σύνοδο κι οἱ καπταναραῖοι, πῶχουν ἀρνιά καὶ ψένουνε, κριάρια σουγλισμένα, ὄπ' ἔχουν καὶ γλυκὸ κρασί ἀπὸ τὸ μοναστήρι».
- ★ «Ἐγὼ ραγιάς δὲ γίνουμαι, Τούρκους νὰ προσκυνάω ἐλάτε παλληκάρια μου, ὄλοι νὰ συναχθῆτε, τί ἔχω νὰ κάμω πόλεμο μ' αὐτὸν τὸν Σούφ ἀράπη, νὰ δεῖξομε τὴ λεβεντιά καὶ τὴν παλληκαριά μας, νὰ ἰδεῖ ντουφέκι κλεφτικὸ, τὰ βόλια μας νὰ πέφτουν, νὰ μὴν περνᾷ νὰ τυραννᾷ ἀδύνατους ραγιάδες».

τριάρχης Γεννάδιος (Γεώργιος Σχολάριος). Μόνο τό 17ο και 18ο αιώνα, με την οικονομική ανάπτυξη των Ελλήνων και τις δωρεές των όμογενών του εξωτερικού αλλά και με πρωτοβουλία της Έκκλησίας και των κοινοτήτων ή των συντεχνιών δημιουργούνται Έλληνικά Σχολεία ή Φροντιστήρια (μέσης στάθμης σχολεία για τη διδασκαλία και της αρχαίας Έλληνικής) και Άνωτερες Σχολές ή Άκαδημίες (με επιστημονικά και φιλοσοφικά μαθήματα).

Κοινά και άτυπα ή κρυφά σχολεία

Καθ' όλη όμως την περίοδο της Τουρκοκρατίας λειτουργούσαν τά άτυπα (κρυφά) σχολεία ή τά κοινά σχολεία, πού πού επίμονα μετά τό 1593 ίδρυσε ή Έκκλησία με πρωτοβουλία των μητροπόλεων (Έγκύκλιος Συνόδου επί Πατριάρχου Ίερεμία Β', του Τρανού). Άς θυμηθούμε ότι μόνο ό άγιος και έθνομάρτυρας Κοσμάς ό Αιτώλος τό 18ο αιώνα ίδρυσε 200 κοινά σχολεία, με τη συνδρομή των πιστών.

Άτυπα όμως λειτουργούσαν οι ναοί της Έκκλησίας (κυρίως οι νάρθηκες) και ως σχολεία της γλώσσας και των εκκλησιαστικών γραμμάτων (Ψαλτήρι, Όκτωήχι, Ευαγγέλια), αφού στοιχειωδώς εκεί μάθαιναν οι υποψήφιοι κληρικοί και ψάλτες (άναγνώστες) ή άλλοι πιστοί να διαβάζουν και να ψέλνουν με τη βοήθεια των έγγραμμάτων κληρικών ή μοναχών, κάποτε και λαϊκών.

Ένιοτε μάλιστα, σε περιόδους διώξεων και κινδύνου να συλληφθεί ως ύποπτος για αντίστασιακή δράση ό ιεροδόσκαλος ή μοναχός ή άκόμα να άρπαγούν μαθητές (νέοι) λόγω της στρατολόγησης-παιδομαζώματος, δάσκαλος και μαθητές κατέφευγαν σε άπόκρυφο ή υπόγειο χώρο της Έκκλησίας και σε κελλιά άπόμερου Μοναστηριού, ώστε εν ανάγκη να είναι και πού εύκολη ή διαφυγή. Υπάρχουν και περιπτώσεις, πού καταφεύγουν σε (κρυφά) σπηλαια, όπου υπήρχε άσφάλεια και προστασία από τους Κλέφτες.

Έτσι, ό Άλ. Έλλάδιος τό 1714 αναφέρει ότι «τά Κρυφά Σχολεία συνεχίζονται εκεί πού οι τοπικοί πασάδες και μπέηδες μάχονται τους καλογέρους και τά γράμματα». Έξάλλου, ό περιηγητής Γκέραχ (1752) σημειώνει ότι «ό Γερο-Μαλαζός (Πρωτόπαπας) δίνει μαθήματα κρυφά στο σπίτι του, μέσα σ' ένα έξαθλιωμένο δωμάτιο». Και διαπιστώνεται ότι «τα φανερά σχολεία σε άκρετές περιπτώσεις την περίοδο της Τουρκοκρατίας γίνονταν κρυφά. Έτσι δούλευαν οι καλόγεροι δάσκαλοι της εποχής εκείνης» (π. Τιμόθεος Κιλίφης, 1996).

Και κατά την Έπανάσταση του 1821 λόγω των διώξεων των Μοναστηριών από τον Ίμπραήμ (1825) «ό ιερομόναχος Δοσίθεος, μορφωμένος κληρικός, πήρε τά παιδιά του Σχολείου των Καλαβρυτών... και πήγε και τά δίδασκε «έν τοις σπηλαιόις» του Χελμού. (Άπό τό Περί Παιδείας του Άπ. Δασκαλάκη, σε άναφορά π. Τ. Κιλίφης). Αυτό τό γεγονός μās φέρνει στη μνήμη τον «Θούριο» του Ρήγα, ό όποιος καταδιωκόταν από τους Τούρκους: «Ός πότε παλληκάρια νά ζώμεν στά στενά/... σπηλιές νά κατοικούμεν, νά βλέπωμεν κλαδιά/ νά φεύγουμε' άπ' τον κόσμο, για την πικρή σκλαβιά».

Τά Κρυφά Σχολεία για αυτό λειτουργούσαν σε άνώμαλες περιόδους (και δέν ήταν λίγες), στις περιοχές των Άρματολών και των Κλεφτών και μάθαιναν τά «κλεφτόπουλα» γράμματα (π. Τ. Κιλίφης).

Και ό ιστορικός της Έλληνικής Έπανάστασης Δ. Κόκκινος, πού άναγνωρίζει την πραγματικότητα του Κρυφού Σχολείου (τ. Α', 1967), διαπιστώνει: «Οι ιερείς πού έξοϋσαν με τόν λαόν υπό τās ίδιās συνθήκας... ήσαν ό ένωτικός κρίκος του λαού και της Έκκλησίας... Τά Μοναστήρια, έξάλλου, άπαρabiάστα διά τους Τούρκους, έγιναν καταφύγια πολλών κινδυνευόντων, όπου ήσαν δυνατά αι μελέται».

Επίσης, κατά τον Άπ. Βακαλόπουλο, συνήθως στις πόλεις «λειτουργούσε σχολείο άγοριών... προσαρτημένο στην Έκκλησία», ενώ «οι δάσκαλοι-ιερείς στους νάρθηκες των εκκλησιών δίδασκαν στους νέους... κάποτε και άποσπάσματα άρχαίων συγγραφέων... Αυτό ήταν τό σχολείο των πρώτων αιώνων της Τουρκοκρατίας, αυτό ήταν στην πραγματική του ύπόσταση τό θρυλικό «Κρυφό Σχολείο» (1976).

Έξάλλου, ό Ν. Χρονόπουλος (2002) πού έγγραψε τό βιβλίο «Η άλήθεια για τό Κρυφό Σχολείο» έτόνισε ότι στα κελλιά των Μοναστηριών κατέφευγαν τά παιδιά του ραγιά κατά τους χρόνους της δουλείας για νά διδαχτούν τά «κολυθογράμματα», αλλά και νά άφυπνισθούν έθνικά. «Κοντά εις τό θρησκευτικό συναίσθημα... και έθνικός φρονηματισμός διά της μυστικής διδασκαλίας» (Γ. Γρισόπουλος).

Άξίζει έδω νά αναφέρουμε την πληροφορία πού μās δίνει ό Φ. Κουκουλάς για τό θέμα της εκπαίδευσης στο Βυζάντιο, πού έχει άμεση σχέση και με τη λειτουργία των εκκλησιών ως σχολείων κατά την Τουρκική άόμαλη και κατά τη νύκτα, άνεξάρτητα από τό θέμα των διώξεων και του φόβου, πού ήταν γεγονός κατά τις άνώμαλες περιόδους:

«Έν άγιολογικοίς κειμέ-

νοις άναγιγνώσκομεν ότι διάφοροι ιεροί άνδρες κατά την παιδική αυτών ηλικία ήγειροντο «της σελήνης... την γην ύπολευκινούσης» ή... «και νυκτός έτι βαθείας» και άφ' ου προσήχοντο, έπεδίδοντο εις την μελέτην. Δέν ήτο άρα άσύνηθες νά μεταβαίνουσι νύκτωρ εις την εκκλησιάν, ήτις έχρησιμοποιείτο πολλάκις και ως σχολείον και εκεί νά ψάλλουσι και κατόπιν νά επιδίδονται εις την μελέτην...» (μνημ. από Ά. Άγγέλου).

Τά παραπάνω άσφαλώς μπορούν νά μās βοηθήσουν, ώστε με ιστορική έντιμότητα νά άποφύγουμε τά δύο άκρα: Ούτε νά άποκλείσουμε τό ότι ψάλλουν και μελετούν οι πιστοί τη νύκτα σε εκκλησίες και μοναστήρια κάποτε χωρίς τό φόβο των Τούρκων ούτε νά άρνηθούμε την άναγκαία και σωτήρια λειτουργία των μοναστηριών ως Κρυφών Σχολείων σε άνώμαλες και πολεμικές περιόδους, όταν διώκονταν ή κινδύνευαν δάσκαλοι και μαθητές.

Οι ύπερβολές από κάθε πλευρά θλάπτουν την ιστορική άλήθεια.

Έξισλαμισμοί και παιδομαζώμα: αντίσταση των Νεομαρτύρων και του Κρυφού Σχολείου

Όσοι άρνούνται την ύπαρξη του Κρυφού Σχολείου φαίνεται νά άσπάζονται τά ιδεολογήματα, ή ότι οι ραγιάδες ζούσαν άνενόχλητοι και ίκανοποιημένοι από τους Τούρκους ή ότι ύποτάσσονταν όλοι άδιαμαρτύρητα στους κατακτητές, άν και συχνά τους φέρνονταν ως μισαλλόδοξοι τύρανοι. Ό Ρήγας Βελεστινλής και πλήθος ιστορικών όμως έχουν άλλη αντίληψη για τους τρόπους των αγάδων και των μπέηδων, για τις βιαιότερες των γενιτσάρων και των Τουρκαλθωνών ή των ζηλωτών δερβίσηδων, πού θεωρούσαν χρέος τους, για νά κερδίσουν τη σωτηρία τους, νά ύποχρεώσουν τους «άπιστους» χριστιανούς νά

πιστέψουν στον προφήτη Μωάμεθ, άδιαφορώντας για τά «προνόμια».

Πράγματι, οι έξισλαμισμοί και τό παιδομαζώμα άπέβαιναν ό μεγαλύτερος φόρος αίματος για τό ελληνικό και τά άλλα ύπόδουλα έθνη, γιατί συνήθως κατέληγαν σε άπώλεια της ελληνικής γλώσσας και σε πλήρη έκτουρκισμό. Αυτό συνέβη σε μεγάλη έκταση στη Μ. Άσία μετά τό 1071 μ.Χ. (νίκη Τούρκων στο Μαντζικέρτ) και τό ίδιο άκολούθησε στη Θράκη, τη Μακεδονία, την Ήπειρο, την Κρήτη και την Κύπρο μεταγενέστερα (έργασίες Σ. Βρυώνη, Κ. Άμαντου, Άχ. Λαζάρου, Ά. Βακαλόπουλου κ.ά.).

Και οι θεωρούμενοι «έκούσιοι» έξισλαμισμοί ήταν άποτέλεσμα στήρησης και φρικτής καταπίεσης (χαράτσι, άγγαρείες, βασανιστήρια, έξευτελισμοί) ίδιως μετά τις συχνές έξεγέρσεις των ύποδούλων. Όμως υπήρχαν και άμεσα βίαιοι έξισλαμισμοί ή άδυσώπητες αίχμαλωσίες (έξανδραποδισμοί), για νά άκολουθήσουν οι πωλήσεις των αίχμαλώτων ως δούλων και νά καρπωθούν οι Τούρκοι ύψηλά κέρδη, συνήθως μετά την έξαγορά τους από την Έκκλησία.

Γ' αυτό βεβαιώνει ό ιστορικός Ν. Σβορώνος ότι «ούτε ό ισλαμικός νόμος, ούτε οι άυτοκρατορικές διατάξεις σχετικά με τους ραγιάδες [για νομιμότητα και έπιείκεια] δέν εφαρμόζονται τώρα με άυστηρότητα και όλα έξαρτώνται από την άυθαυροσία των πασάδων και των ύπαλλήλων της Πύλης» (1986). Όμοίως παρατηρεί ό Χρ. Παπαδόπουλος ότι ό τουρκος πασάς μπορούσε νά «συντρίθει τό οικοδόμημα της κοινοτικής άυτοδιοικήσεως, νά καταργεί κάθε πρόνομο» (2006).

Άνάλογα διαπιστώνει ό ιστορικός Άμαντος για τό «λητρικών χαρακτήρα της τουρκικής διοικήσεως», πού δημιουργούσε «αίχμαλώτους, νεομάρτυρες και κρυφούς χριστιανούς» (1955). Διερωτήθηκαν άραγε οι θιασώτες της ιδεώδους διοι-

κήσεως των Όθωμανών και της ιεροποιήσεως των «προνομίων» γιατί θανατώθηκαν πολλοί πατριάρχες, επίσκοποι και πλείστοι ιερείς, γιατί εκθρονίστηκαν άλλοι; Γιατί ή άνεξιθρησκία του δυνάστη δημιούργησε νεομάρτυρες;

Νεομάρτυρες

Οι έξισλαμισμοί ήταν κατά κανόνα άποτέλεσμα θρησκευτικού φανατισμού, πού τη βιαιότητά τους μαρτυρούν οι θάνατοι των νεομαρτύρων, οι όποιοι κατά τον Άμαντο φθάνουν τους 1600 σε όλη την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Οι νεομάρτυρες είναι ή γνήσια έκφραση της μη βίαιης αλλά σθεναρής πνευματικής αντίστασεως των χριστιανών στους Τούρκους. Κατά τον άγιο Νικόδημο τον Άγιορείτη, «είναι θαύμα νά βλέπει τινάς... μέσα εις τό ψηλαφητόν σκότος, φώτα λαμπρότατα εν καιρώ αίχμαλωσίας, νά βλέπει έλευθερίαν». Τό μαρτύριό τους, για νά μην άλλαξοπιστήσουν και προδώσουν τό Χριστό και Θεό ήμών, άποτελεί «παράδειγμα ύπομονης εις όλους τους όρθοδόξους χριστιανούς, όπου τυραννούνται ύποκάτω εις τον βαρύν ζυγόν της αίχμαλωσίας... διά νά είναι θάρρος και παρακίνησις εις τό νά μισηθούν διά του έργου τό μαρτυρικών τους τέλος και όλοι οι χριστιανοί...» (Νέον Μαρτυρολόγιον, 1993). Στο καταπεστικό καθεστώς των Τούρκων άπήντησε ή Έκκλησία, ή όποία κατά τον Σβορώνο «έπικεφαλής της έθνικής αντίστασης... για τό σταμάτημα των έξισλαμισμών, συμμετέχοντας σε όλες τις έξεγέρσεις... ρυθμίζει επίσης την πνευματική ζωή» από τό 1ε' έως τον 1ζ'

αίωνα. Τους νεομάρτυρες της Έκκλησίας τους θεωρεί συγχρόνως «ήρωες της χριστιανικής πίστης και της έθνικής αντίστασης» (1986).

Ό φόβος του παιδομαζώματος και τό Κρυφό Σχολείο

Οι άρνητές του Κρυφού Σχολείου, ενώ ύπενθυμίζουν ότι δέν υπήρχαν τυπικές-νομικές άπαγορεύσεις για τη λειτουργία των σχολείων από τον κατακτητή, δέν έξετάζουν καθόλου, άντιπαρέχονται τους ούσιαστικούς λόγους πού άπέτρεπαν πολλούς Έλληνες αλλά σθεναρής πνευματικής αντίστασεως των χριστιανών στους Τούρκους. Κατά τον άγιο Νικόδημο τον Άγιορείτη, «είναι θαύμα νά βλέπει τινάς... μέσα εις τό ψηλαφητόν σκότος, φώτα λαμπρότατα εν καιρώ αίχμαλωσίας, νά βλέπει έλευθερίαν». Τό μαρτύριό τους, για νά μην άλλαξοπιστήσουν και προδώσουν τό Χριστό και Θεό ήμών, άποτελεί «παράδειγμα ύπομονης εις όλους τους όρθοδόξους χριστιανούς, όπου τυραννούνται ύποκάτω εις τον βαρύν ζυγόν της αίχμαλωσίας... διά νά είναι θάρρος και παρακίνησις εις τό νά μισηθούν διά του έργου τό μαρτυρικών τους τέλος και όλοι οι χριστιανοί...» (Νέον Μαρτυρολόγιον, 1993). Στο καταπεστικό καθεστώς των Τούρκων άπήντησε ή Έκκλησία, ή όποία κατά τον Σβορώνο «έπικεφαλής της έθνικής αντίστασης... για τό σταμάτημα των έξισλαμισμών, συμμετέχοντας σε όλες τις έξεγέρσεις... ρυθμίζει επίσης την πνευματική ζωή» από τό 1ε' έως τον 1ζ'

Επί αιώνες, πριν την Άλωση και μέχρι τό 1632 (τυπική κατάργηση), αλλά και μέχρι τό 1705 (έπανάσταση στη Νάουσα λόγω παιδομαζώματος), τό παιδομαζώμα προκαλούσε άπόγνωση στους χριστιανούς και πολλοί έκρυσθαν τά παιδιά τους ή κατέφευγαν στα όρη. Την όδύνη των γονέων έκφράζει τό δημοτικό τραγούδι:

«Άνάθεμά σε βασιλιά και τρις άνάθεμά σε/... Στέλνεις, δένεις τους γέροντες, τους πρώτους, τους παπάδες/ νά μάσεις παιδομαζώμα, νά κάμεις γενιτσάρους. Κλαίν' οι γονέοι τά παιδιά, κι οι άδελφές τ' άδέλφια».

Τό γεγονός της βίαιης στρατολογίας των νέων (10-15 ή 15-20 έτών) κάθε 5 ή 4

Η ΑΓΙΑ ΦΙΛΟΘΗ Κ

Αδιαφορία των Πολιτείας και της Πολιτείας και

Γιορτάσαμε στις 19 Φεβρουαρίου τη μνήμη της οσιομάρτυρος Φιλοθέης της Αθιναίας, που αναδείχτηκε δάσκαλος και προστάτης των νέων γυναικών και ευεργέτης των φτωχών, ελπίζοντας ότι η αγία Φιλοθέη (1522-1589) έζησε στην Αθήνα και ίδρυσε μοναστήρι, όπου εκτός της θεραπευτικής ζωής ανέπτυξε μεγάλη κοινωνική δραστηριότητα και φρόντιζε για την αγωγή, εκπαίδευση και περιθαλψη πολλών κοριτσιών της εποχής, ακόμη και αλλοφύλων, που ήταν εκτεθειμένα στην αυθαιρεσία των Τούρκων. Για το τερατικό φιλανθρωπικό της έργο διέθεσε τόσο τη μεγάλη περιουσία των γονέων της, όσο και άλλα κτήματα που αγόρασε, για να υποστηρίξει τον δοκιμαζόμενο

χι ονομαζόταν «Μετόχι Καλογρέζας», δηλαδή της Καλογριάς Φιλοθέης.

Είναι γνωστό ότι η αγία Φιλοθέη (1522-1589) έζησε στην Αθήνα και ίδρυσε μοναστήρι, όπου εκτός της θεραπευτικής ζωής ανέπτυξε μεγάλη κοινωνική δραστηριότητα και φρόντιζε για την αγωγή, εκπαίδευση και περιθαλψη πολλών κοριτσιών της εποχής, ακόμη και αλλοφύλων, που ήταν εκτεθειμένα στην αυθαιρεσία των Τούρκων. Για το τερατικό φιλανθρωπικό της έργο διέθεσε τόσο τη μεγάλη περιουσία των γονέων της, όσο και άλλα κτήματα που αγόρασε, για να υποστηρίξει τον δοκιμαζόμενο

Εξάλλου, στις 21 Νοεμβρίου τελέστηκε θεία λειτουργία στον ιερό ναό της Παναγίας, στην περιοχή Φιλοθέης - Αμαρουσίου που ήταν Μετόχι του μοναστηριού της Αγίας Φιλοθέης, από το 1589 μ.Χ.), η οποία λειτουργούσε στον Άγιο Ανδρέα Πατσιαίων. Το Μετό-

ή 3 έτη μαρτυρούν ώμιά οι τουρκικές πηγές. Από διαταγή του Σουλτάνου του 1601 μ.Χ. μαθαίνουμε τον τρόπο της στρατολογίας και τις φοβερές ποινές όσων αντίστοιχονταν: «Όταν τις εκ των άπιστων γονέων ή άλλος τις αντίσει εις την παράδοσιν του γενιτσάρου υίου του, θά απαγχονίζεται ευθύς εις τό άνώφλιον της θύρας του...» (μνημ. από τό Δ. Ζακυθινό, 1957). Τί δηλώνει ή διάταξη άν όχι μία πραγματικότητα;

Κάποιοι γονείς από φόβο εκρυσαν γενικά τά παιδιά τους, όταν κινδύνευαν. Ό δάσκαλος του Γένους Κ. Κούμας τίς παραμονές της Έπαναστάσεως (1787) μάς πληροφορεί ότι «δεκαετής έγινε, χωρίς νά ίδει ούτε εκκλησίαν, ούτε κοινό σχολείον, διότι εφυλάττετο εγκλειστος διά τόν φόβον των γενιτσάρων» (μνημ. από Ν. Χρονόπουλο).

Είναι φανερό, λοιπόν και άναμφισβήτητο, γιατί τό παιδομάζωμα και οι περιπέτειες των ραγιάδων ώθοσαν τούς χριστιανούς νά αναζητούν Κρυφά Σχολεία, για νά στείλουν τά παιδιά τους στό «κολλυβογράμματα» ή νά προτιμήσουν τά κλέφτικα λημέρια. Καί ό Θεόδωρος Κολοκοτρώνης, πού τόν καταδίκωσαν σέ όλη τή ζωή του, όπως και άλλους Κολοκοτρωνάιους, έμαθε νά γράφει και νά διαβάσει, όπως λέει, από τό Όκτωήχι και τό Ψαλτήρι. Πού έμαθε τότε τά γράμματα; Όχι σέ ένα Κρυφό Σχολείο, σέ ένα μακρινό μοναστήρι;

Τό πρόβλημα των μαρτυριών

Όσοι θεωρούν μύθο τό Κρυφό Σχολείο, για νά δικαιώσουν ιδεολογίες και

σκοπιμότητες, άρνούνται υπάρχουσες μεταγενέστερες μαρτυρίες. Γι' αυτό και υποστηρίζουν τό άνιστόρητο, ότι θά έπρεπε νά ύπήρχαν σύγχρονες γραπτές μαρτυρίες, άν λειτουργούσαν Κρυφά Σχολεία. Σέ αυτούς μπορούμε νά υπενθυμίσουμε πηγές πού μιλούν για Κρυπτοχριστιανούς, οι όποιοι έμφανίστηκαν μόνο όταν απέκτησαν την έλευθερία, αλλά και τό άμείλικτο έρώτημα: Πώς νά άποκαλύψουν σέ γραπτά μνημεία τά Κρυφά Σχολεία, όταν κινδύνευαν νά διωχθούν ή νά θανατωθούν οι δάσκαλοι μοναχοί και νά άρπαγούν τά παιδιά; Τί προείχε, ή μαρτυρία ή ή σωτηρία;

Εύλογα λοιπόν ό καθηγητής Ν. Χρονόπουλος γι' αυτό διερωτάται: «Είναι δυνατόν νά ύπάρχουν ρητές μαρτυρίες για μία μυστική δραστηριότητα, όπως ήταν τό Κρυφό Σχολείο; Ασφαλώς όχι». Καί μάλιστα σέ εποχή της Τουρκοκρατίας, όπου κατά κανόνα όλα τά «σκιαζε ή φοβέρα και τά πλάκωνε ή σκλαβιά». Παρόμοια αναφέρει και ό καθηγητής Φάνης Κακριδής: «Ποιός και γιατί θά κατέγραφε στό χρόνια της δουλείας μία πατριωτική πράξη πού γινόταν άτυπα κι έθελοντικά πίσω από την πλάτη της τουρκικής εξουσίας; Ασφαλώς κανείς» (στό Ν. Χρονόπουλο). Κατανοούμε λοιπόν, γιατί δέν μπορούμε νά ζητούμε σύγχρονες μέ τό Κρυφό Σχολείο ιστορικές μαρτυρίες καθ' όλη την Τουρκοκρατία. Έξάλλου, κατά την Τουρκοκρατία, όπως βεβαιώνει ό ιστορικός Άπ. Βακαλόπουλος, «ή ιστορική σκέψη των ραγιάδων Έλλήνων εκφράζεται περισσότερο μέ τόν προφορικό λόγο, μέ τά

ιστορικά δημοτικά τραγούδια, μέ τις παραδόσεις, τούς θρύλους κ.λπ. Είναι ιστορία, όπως τή ζει και την αισθάνεται ό λαός» (1974).

Ένδιαφέρουσες μαρτυρίες

Άξίζει, παρά ταύτα, νά προσέξουμε πολύ σημαντικές μαρτυρίες άμέσως μετά την άπόκτηση της έλευθερίας. Ό ήμειρώτης ποιητής Κ. Κρυσταλλής δίνει την έξής μαρτυρία: «Έν Συρράκκω και Καλαρρύτοις εδιδάσκετο ή ελληνική παιδεία υπό ιερέων, ως εις πλείστα μέρη της Ελλάδος κατά τούς άνώμαλους εκείνους καιρούς — είτε εν ναοίς, είτε εν ιδιωτικοίς οίκοις — πολύ πρό του ίσαποστόλου Άγίου Κοσμά» (μνημ. από π. Τ. Κιλίφη). Έπομένως, σέ άτυπα «Κρυφά Σχολεία».

Στην τουρκοκρατούμενη Ήπειρο φαίνεται νά ύπήρχαν Κρυφά Σχολεία μέ τή μορφή ιδιαίτερων (κρυφών) μαθημάτων και κατά τόν 20ό αιώνα. Πράγματι, ό ανταποκριτής μιάς παρισινής έφημερίδας στό Γιάννενα τό 1913, ό R. Ruauk, στό βιβλίο του «Δυστυχημένη Ήπειρος» (μετ. Ά. Λαζάρου) άποκάλυψε ότι στό Άργυρόκαστρο εκπαιδευτικοί του εκμυστηρεύτηκαν τά έξής: Πιά νά διατηρήσουν την ελληνική συνείδηση «έκαναν συμπληρωματικές μυστικές παραδόσεις, όπου χωρίς βιβλίο, χωρίς τετράδιο, ό μικρός Ήμειρώτης μάθαινε την πατρίδα μητέρα του», γιατί «ή ελληνική ιστορία ήταν άπαγορευμένη» (άναφ. από Ν. Χρονόπουλο).

Άνάλογο γεγονός μπορούμε νά βεβαιώσω από ύπηρεσιακή-προσωπική μου εμπειρία του τέλους του 20ού αιώνα, σχετικό μέ χώρα, όπου άπαγορευόταν ή διδασκαλία της Έλληνικής ιστορίας και Γεωγραφίας, έστω και άν, αντί της άπολυταρχίας, τύποις ίσχυε ή «Δημοκρατία». Γι' αυτό κάποια μαθήματα γίνονταν από τούς εκπαιδευτικούς σέ σπίτια, για νά μήν

ξεχάσουν οι μαθητές την έθνική τους ιστορία. Μία παρόμοια άπαγόρευση των Ίταλων στό υπόδουλο Δωδεκάνησα προκάλεσε μυστική διδασκαλία (Μαρτυρία).

Τό Κρυφό Σχολείο, όπως τονίσαμε συνδέοταν και μέ την ένίσχυση της έθνικής συνείδησης. Γι' αυτό και άπαιτούσε μυστικότητα. Αυτό έπεδίωκε και ό Ρήγας, γιατί προετοιμαζόταν για επαναστατικό δράση. Γι' αυτό οργανώθηκε συνωμοτικά και ή Φιλική (μυστική) Έταιρεία, γιατί δέν συμβιβαζόταν μέ την τυραννική εξουσία του κατακτητή. Η άποκάλυψη του «μυστικού» θά σήμαινε τραγωδία και θάνατο! Πατί λοιπόν άπορούν για την μυστικότητα του Κρυφού Σχολείου; Κάποιοι φαντάζονται ιδεώδη νομομορφία των Τούρκων, άκόμη και εν άπουσία νόμων... Τούς παραπέμπουμε στό παρακράτος του 1956 και στις καταστροφές των Ρωμηών στην Πόλη...

Οι Κρυπτοχριστιανοί ύπομένουν

Άλλη μία άπόδειξη της καταδυσάστευσης των υπηκόων του όθωμανικού κράτους είναι οι Κρυπτοχριστιανοί, δηλαδή οι θεωρούμενοι μουσουλμάνοι, πού στην πραγματικότητα ήσαν χριστιανοί. Όπως τούς Κρυπτοχριστιανούς, έτσι και τά Κρυφά Σχολεία τά δημιούργησαν οι συγκεκριμένες ιστορικές συνθήκες. Η «άποκρυφία» των Κρυπτοχριστιανών είναι μία κρυφή αντίσταση στον εξισλαμισμό και την πλήρη άφομοίωση. Ύπάρχουν σήμερα άρκετές μαρτυρίες για τις «έν κρυπτό» πράξεις και τελετές των ύποδούλων Έλλήνων, πού μέχρι σήμερα δέν άποδέχονται τον εκτουρκισμό. Ό καθηγητής Κ. Φωτιάδης, έρευνητής του Κρυπτοχριστιανισμού, κατέληξε χωρίς άμφισβητήσεις στό συμπέρασμα:

«Μπορεί μέ βεβαιότητα νά πεί κανείς ότι μετά την

άνταλλαγή ύπάρχουν περιοχές, στις όποιες οι άνθρωποι κρατούν μυστική τή χριστιανική τους πίστη ή την έθνική τους συνείδηση, για νά άποφύγουν τόν γενικό εκτουρκισμό... Ύπάρχουν και έπίσημα ντοκουμέντα και άξιόπιστες μαρτυρίες...» (μνημ. από Γ. Ροδίτη, 2007).

Μία μαρτυρία του Χ. Χατζηπέρου βεβαιώνει «Δεκαετία '50. Έρχόντουσαν από την Άνατολή και ζητούσαν νά βαπτίσουν τά παιδιά τους. Κρυφά τούς βάλαμε στην Έκκλησία, κλειδώναμε την βαζότα του κατακτητή...».

Ένας άλλος ηλικιωμένος Πόντιος τό 1983 βεβαιώνει την ύπαρξη Κρυπτοχριστιανών στην περιοχή της Ματσούκας (όπου και ή Μονή Σουμελά): «Τά τέσσερα μανουάλια του νέου μοναστηριού του Άγίου Ιωάννη του Βαζελώνος (κοντά στην Κοζάνη)... τά στείλανε κρυφά... Κρυπτοχριστιανοί από τά κοντινά χωριά του παλιού μοναστηριού. Τό όνόματά τους δέν μπορούμε νά τά δημοσιεύσουμε για λόγους άσφαλείας» (στό Ροδίτη).

Και τό 1992 έξω από την Τραπεζούντα μία γιαγιά 90 χρονών, ή Fatma Guldal, όμολόγησε σέ δημοσιογράφο: «Έγώ τουρκικά δέν ξέρω και τά ρωμάικα από τόν άέρα δέν τά έμαθα»!...

Η ζωντανή παράδοση για τά Κρυφά Σχολεία

Ό Ά. Άγγέλου (Τό Κρυφό Σχολείο) άρνείται την έγκυρότητα λογίων και έπιστημών πού αναφέρθηκαν μετά την Έπανάσταση στην ζωντανή παράδοση του λαού για τό Κρυφό Σχολείο. Όμως ό Ν. Χρονόπουλος άναιρεί τούς ισχυρισμούς του, αφού πρώτα έμπεριστατωμένα αναφερθεί, μέ ιστορική ευρύτητα και χωρίς τίς άποσιωπήσεις ή την προκατάληψη του πρώτου, στις τραγικές συνθήκες ζωής των ύποδούλων, πού οι άρνητές του Κρυφού Σχο-

λειού αντιπαρέχονται. Πρόκειται για τίς μαρτυρίες του Στ. Κανέλλου (1825), του Γ. Χασιώτη (περί τό 1874 κ.έ.), του Κ. Φρεαρίτη, και του Ν. Δραγούμη. Μνημονεύονται όμως και τά τοπωνύμια, πού διασώζουν τή ζωντανή παράδοση του λαού. Ύπάρχει πλήθος μοναστηριών, για τά όποια διασώζεται ή μνήμη και ό θρύλος του Κρυφού Σχολείου. Ένδεικτικά αναφέρουμε τά έξής: Μονή Φιλοσόφου (παλαιά) στη Δημητσάνα, Μονή Άγίων Άναργύρων στον Πάρωνα, Μ. Άνω Δίβρης στην Ήλεία, Μ. Άγίου Γεωργίου στην Κορινθία, Μ. Φιλανθρωπικών στα Γιάννενα, Μ. Άγίας Τριάδος στην Τήνο, Μ. Αντινίσης Φθιώτιδος, Μ. Άγίου Νικολάου Καλτσέων Μαντινείας, Μ. Κηπιανών Μαντινείας, Μ. Προυσού στη Ρούμελη, Μ. Ντίλιου στα Γιάννενα, Μ. Παναγίας στην Πεντέλη και άλλες (βλ. Ν. Χρονόπουλο, σελ. 54-79).

Και άποκορύφωμα αυτής της παράδοσης είναι τό έπόμενο πασίγνωστο τραγουδάκι, άκόμη κι άν είχε πρωτοδημοσιευθεί για όλες τις νυκτερινές επισκέψεις στις εκκλησίες-σχολεία.

«Φεγγαράκι μου λαμπρό, φέγγε μου να περπατώ, νά πηγαίνω στό σχολείο, νά μαθαίνω γράμματα, τό Θεού τά πράματα.»

Πάνω σέ αυτές τις μνημες και σέ αυτή τή ζωντανή παράδοση στηρίχτηκαν και από αυτήν έμπνεύστηκαν ποιητές, όπως ό Ί. Πολέμης, και ζωγράφοι, όπως ό Ν. Γύζης, πού άποθανάτισαν τό έθνοσωτήριο έργο του Κρυφού Σχολείου, τό όποιο διέσωζε και την πίστη της Όρθοδοξίας υπό την ιερή σκέπη της Έκκλησίας, πού, άν και Οικουμενική, σώζει σέ κρίσιμους χρόνους και τά έθνη, όπως ή μάνα τά παιδιά της.

Τό ότι, όπως αναφέρει ό Ά. Άγγέλου, ύπήρξε συχνά και άκατάσχετη ρητορεία, είτε εκκλησιαστικών είτε λαϊκών, κάποτε άγευστων του αισθήματος της θυσίας για την πατρίδα και την πίστη, δέν μάς επιτρέπει, από αντίδραση, νά άρνηθούμε τό Κρυφό Σχολείο, πού από γέννημα και πραγματικότητα μάς φρικτής εποχής δουλείας έγινε θρύλος και σύμβολο αντίστασεως μέ υπερβατικές διαστάσεις. Έτσι συμβαίνει στην ιστορία. Καί οι λαοί, όπως και τά πρόσωπα, ύψώνονται σέ πράξεις χρέους και έμπνέονται νά προσφέρουν στην Κοινότητα του Έθνους τόσο από τά ίδια τά ζωντανά παραδείγματα γενναιότητας και αντίστασεως, όσο και από τά σύμβολα και τούς θρύλους της λαϊκής μυθολογίας. Αυτό έχουν πυρήνα ιστορικό και ζωντανό, μέ την ψυχοδυναμική τους ένταση και τή μνήμη του μαρτυρίου, την έλπίδα της αναστάσιμης λευτεριάς.

Θανάσης Κουραλιδής

ΚΑΙ ΤΟ ΜΕΤΟΧΙ ΤΟΥ ΤΩΝ ΥΠΕΥΘΥΝΩΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ;

λαό, που ήταν εκτεθειμένος και σε ποικίλες κακουχίες και στερήσεις σε μια εποχή αναστατώσεων και τρομοκρατίας.

Όμως το Μετόχι και ο ιερός Ναός της Παναγίας (που εορτάζει την 21η Νοεμβρίου), ανοίγει μόνο μία φορά το χρόνο, γιατί βρίσκεται σε ιδιωτικό ιδιοκτησιακό καθεστώς, ώστε γκρεμίστηκαν παλαιά κτίσματα (κελιά) και ο ίδιος ο ναός έχει ανάγκη ειδικής φροντίδας.

Πολλοί πολίτες, όπως και του «Συλλόγου αναδείξεως μνημείων της αγίας Φιλοθέης των Αθηνών», αγωνίζονται για τη διάσωση του ιστορικού αυτού μνημείου, που κινδυνεύει από

το χρόνο και την αδιαφορία.

Άπευθυνόμαστε στους αρμοδίους (στα υπουργεία Πολιτισμού και Παιδείας καθώς στην Ιερά Σύνοδο της Εκκλησίας της Ελλάδος) να παρέμβουν έγκαιρα για τη διάσωση του Μετοχίου της Αγίας Φιλοθέης.

Η αγία Φιλοθέη πρέπει να γίνει γνωστή σε κάθε έλληνόπουλο και πρωταρχικά στις νέες Ελληνίδες, γιατί ήταν μεγάλη μορφή του υπόδουλου Ελληνισμού επί Τουρκοκρατίας και πρωτόπορος των αγώνων για τη γυναίκα όχι με λόγια «φεμινιστικά», αλλά με έργα αγιότητας.

Θ. Κοινωνός

του Κωνσταντίνου Μπλάθρα

Η νύχτα της 10ης Απριλίου του 1826, Σάββατο του Λαζάρου και ξημέρωμα της Κυριακής των Βαΐων, σήμανε —κακά τα ψέματα— το τέλος της Ελληνικής Επανάστασης, έτσι όπως την είχαν ονειρευτεί οι πρωτεργάτες της. Γιατί, αν εξαιρέσει κανείς τη δράση του Γεωργίου Καραϊσκάκη, που έληξε στις 23 Απριλίου της επόμενης χρονιάς με το θάνατό του, η Επανάσταση ξεψύχησε στην ηρωική εκείνη Έξοδο, πάνω σε μία από τις πιο λαμπρές ήττες της Ιστορίας μας.

Στο Μεσολόγγι ξεψύχησε η Επανάσταση, που ξεκίνησε το Φεβρουάριο του 1821 με τον Αλέξανδρο Υψηλάντη να περνά τον Προύθο και να ελευθερώνει το Βουκουρέστι. Γιατί η Ελληνική Επανάσταση δεν ήταν μια υπόθεση «αποστασίας» του Μοριά και της Ρούμελης από την οθωμανική εξουσία, όπως την παρουσίαζε τότε η Υψηλή Πύλη και όπως —δυστυχώς— πολλοί από τους σημερινούς Έλληνες πιστεύουν, αλλά έγινε μια παγκόσμια προκήρυξη κατά της τυραννίας, που έγινε δεκτική με ενθουσιασμό στην αντιδραστική Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο. Έπειτα, στόχος της Επανάστασης υπήρξε εξ αρχής η απελευθέρωση όλων των χριστιανών από τον τουρκικό ζυγό και όχι μό-

νο των κατοίκων της νότιας Ελλάδος. Είναι άλλωστε γνωστή η ρήση του θ. Κολλοκοτρώνη: «η πρωτεύουσά μας είναι η Κωνσταντινούπολη».

Το Μεσολόγγι υπερασπίστηκαν αρκετοί φιλέλληνες επαναστάτες, εκεί πέθανε ο Βύρωνας και ο πρωτοπόρος του ελληνικού Έθνους, ο Ελβετός Ιάκωβος Μάγιερ. Το Μεσολόγγι έγινε σύμβολο ηρωισμού στην Ευρώπη και σε όλο τον κόσμο τότε όχι ως ελληνική υπόθεση αλλά ως υπόθεση που αφορούσε την ελευθερία όλων. Δεν είναι καθόλου συμπτωματικό λοιπόν, πως πάνω στα ερείπια και στους νεκρούς «ελευθέρους πολιορκημένους» του Μεσολογγίου διαπραγματεύτηκαν οι Ευρωπαίοι ηγέτες—δυνάστες με τον πορθητή Ιμπραήμ τη δημιουργία μιας νέας Ελλάδας—νομού, στα όρια του σταυροφορικού κράτους της Αθήνας και του Μοριά, εξαρτώμενου, όπως και τα κράτη των Σταυροφόρων στην Ανατολή, με σχέσεις αποικιοκρατικής πατρωνίας από τους δυνάστες εκείνους, που η Επανάσταση πολέμησε.

Εκτός αυτού, στα ερείπια και στο αίμα των μαρτύρων του Μεσολογγίου ρίζωσαν όλες οι προπατορικές αμαρτίες του ελληνικού κράτους, που προτίμησε την κομματική του φαγωμάρα από τη σωτηρία «του φράχτη» της λιμνοθάλασσας. Βλέπετε, το ελεύθερο

Μεσολόγγι ήταν κάρφος και για τους Μαυροκορδάτους και Κωλέττηδες της Ελλάδας ψωροκώσταινας.

Όλα αυτά μου ήρθαν στο νου με ένα βιβλίο μπεστ-σέλερ —να, εν έτει 2009, είναι στα ευπώλητα των εκδοτών ένα βιβλίο για το

'21!—, την «Ανδονόπιτα» του Ισίδωρου Ζουργού, ενός δασκάλου από τη Θεσσαλονίκη. Μπορεί να έχει τις αφηγηματικές του ατέλειες ο Ζουργός, με ένα φιλολογικό, ψευτοποικτικό ύφος, αλλά η ιδέα του να δώσει τον κεντρικό του ρόλο σε έναν Αμερικανό, που έρχεται στην Ελλάδα να αγωνιστεί για την ελευθερία, είναι ευφυέστατη. Δείχνει —αν μη τι άλλο— πως το πνεύμα της Ελληνικής Επανάστασης μένει ζωντανό σε μερικούς, τουλάχιστον, από τους σημερινούς Έλληνες, που έμειναν απόρθητοι, πολιορκημένοι από τις κανονίες των φραγκοδασκάλων, που 180 τόσα χρόνια προσπαθούν να πείσουν ότι οι Έλληνες ξεσηκώθηκαν το 1821 από παραξενιά και ιδιοτέλεια μερικών ανυπότακτων ορεισίβιων κατσαπλιάδων.

Αλλά είπαμε: το Μεσολόγγι, όπως και η Ρωμανία «πάρθεν». Το πλήρωσε αυτό ακριβώς όχι μόνο η κουτσουρεμένη Ελλάδα, αλλά και τα Βαλκάνια —άλλα 100 χρόνια χρειάστηκαν, για να ελευθερωθούν από τη σουλτανική τυραννία— και η Ευρώπη με τις Αυστροουγγαρίες και τους Τσάρους, που της είχαν κάσει για τα καλά στο σβέρκο. Ας ελπίσουμε ότι η υπέρτατη εκείνη θυσία δεν θα μείνει χωρίς μιμητές σήμερα, που η μικρή Ελλάδα βουλιάζει στην κωλετική λάσπη της διαφθοράς και η Ευρώπη σκοτεινιάζει από νέες τυραννίες νεοσουλτανικής αναληψίας των ισχυρών.

Χρειαζόμαστε μια νέα Φιλική Εταιρεία

Το ελληνικό έθνος—κράτος κοντεύει να κλείσει έναν κύκλο σχεδόν δύο αιώνων μετά την ίδρυσή του, προϊόν της Επανάστασης απέναντι στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Παρά το μακρύ αυτό χρονικό διάστημα, η Ελλάδα δεν έχει διαφύγει από το πλαίσιο, τις συνθήκες και τη λειτουργία της Τουρκοκρατίας.

Το ελληνικό κράτος παραμένει διεφθαρμένο, πελατειακό, ακανές, αναποτελεσματικό, γραφειοκρατικό, απολύτως ξεπερασμένο. Από αυτό διαβιούν ο μισός πληθυσμός (δημόσιοι υπάλληλοι και έχοντες σχέση με τον δημόσιο τομέα) και η κλητοκρατία του μεγάλου κεφαλαίου.

Οι πόλεις μας μοιάζουν με τσιμεντένιους τουρκομαχαλάδες, οι διαχειριστές της κρατικής περιουσίας με θλιβερούς μπένδες και αγάδες, η παρασικονομία (φοροδιαφυγή και διαφθορά) ισούται ουσιαστικά με την οικονομία, οι δημόσιες παροχές (Υγεία, Παιδεία, Ασφάλεια, Άμυνα) είναι τριτοκοσμικού επιπέδου, το μοντέλο του κεφαλαίου είναι αντεθνικό και

πληστικό, πολιτιστικά η Ελλάδα έχει χάσει κάθε ταυτότητα.

Βρισκόμαστε με αυτήν την έννοια οικονομικά στη δεκαετία του 1830, εθνικά στην αναγκαιότητα να ανακαλύψουμε ένα νέο 1909 και πολιτιστικά στο 2009 (επειδή είναι δύσκολο να ανακαλύψουμε κάτι χειρότερο στην ιστορία του Ελληνικού Έθνους).

Οι μεγάλοι αντίπαλοί μας δεν είναι ούτε Αμερικανοί, ούτε Άγγλοι, ούτε Ρώσοι, ούτε Γάλλοι, ούτε Γερμανοί. Οι μεγάλοι εχθροί της Ελλάδας είναι δύο: οι «φραγκολεβαντίνοι» (ευρωπαϊκή

ενσωμάτωση) και οι «νεοθωμανοί» (ελληνοτουρκική συνδιαχείριση). Και στις δύο περιπτώσεις το κράτος των (νέο)Ελλήνων οδηγείται στη χρεοκοπία και τον αφανισμό.

Το ερώτημα «τι Ελλάδα θέλουμε;» αποκτά έτσι ουσιαστικό περιεχόμενο.

Κατ' αρχήν θα πρέπει να οργανώσουμε το θεσμικό μας πλαίσιο. Το Σύνταγμα και τους νόμους. Όχι με αναθεωρητική λογική, αλλά με συντακτική. Να προδιαγράψουμε το πολίτευμα, τη δημοκρατική λειτουργία, τη δομή, τα όρια και το περιεχόμενο του κράτους. Πού το

θέλουμε μικρό, ευέλικτο, ρυθμιστικό, κοινωνικό και προπαντός καθαρό ως προς τη δομή και την λειτουργία του. Ένα κράτος—πυρήνα της ισχυρής διεθνούς παρουσίας των Ελλήνων (ομογένεια).

Ο στόχος αυτός είναι το προσαπαιτούμενο, για να ανακαλύψουμε και να γνωρίσουμε εκ νέου τον πολιτισμό μας —τον πολιτισμό των Ελλήνων και όχι των (Νέο)Ελλήνων. Να γκρεμίσουμε και να ξαναχτίσουμε τις πόλεις μας, να συγκροτήσουμε τη χέρσα γη μας, να κτίσουμε το μεγαλύτερο εμπορικό στόλο στην οικουμένη, να διατηρήσουμε την παγκόσμια κληρονομιά της ανθρωπότητας που έχουμε υπό τον έλεγχό μας: την Ελλάδα.

Δύσκολο; Φυσικά και είναι δύσκολο. Όσο και η προσπάθεια και τα οράματα της «Φιλικής Εταιρείας» και εκείνων όπου Γης που αγωνίστηκαν για να συγκροτήσουν τη νέα χώρα των Ελλήνων.

Από τον ιστότοπο: www.antinews.gr

ΤΟ ΚΡΥΦΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ

(ένδεικτική βιβλιογραφία)

1. Κ. Άμαντου, 1955, Σχέσεις Έλλήνων και Τούρκων, τ. Α', Αθήνα.
2. Α. Άγγέλου, 1997, Τό Κρυφό Σχολείο, χρονικό ενός μύθου, Αθήνα.
3. Α. Βακαλόπουλου, 1974, Ιστορία του Νέου Έλληνισμού, τ. Α', Θεσσαλονίκη.
4. Γ. Βλαχογιάννη, Τό Κρυφό Σχολείο, π. Νέα Έστια, τ. ΛΗ (1945).
5. Ε. Γλύκατζη-Άρβελέρ, 1977, Η πολιτική ιδεολογία της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, Αθήνα.
6. Τ. Γριτσόπουλου, Τό Κρυφό Σχολείο, Παιδεία Έλλήνων... όργάνωσις αυτής μετά την Άλωσιν, π. Πελοποννησιακά τ. ΙΓ' (1978-9).
7. Δ. Ζακυθνοῦ, 1957, Η Τουρκοκρατία, Αθήνα.
8. Φ. Κακριδή, Μῦθος ἢ θρύλος τό Κρυφό Σχολείο, ἐφ. Τό Βῆμα (22.2.1998).
9. Γ. Καραμπελιά, 2007, 1204, Η διαμόρφωση τοῦ Νεώτερου Έλληνισμού, Αθήνα.
10. ἀρχ. Τιμόθεου Κιλίφη, 1996, Ἐκκλησία - Τουρκοκρατία - 21, Μιλοῦν τά γεγονότα, Αθήνα.
11. Κ. Κώνστα, Τά «Κρυφά Σχολεία» τῆς σκλαβιάς, π. Ἡπειρωτική Έστια, 4 (1955).
12. Α. Πολίτη, (χ.χ. μετά τό 1974), Θέματα τῆς λογοτεχνίας μας, Θεσσαλονίκη.
13. Νικόδημου τοῦ Ἁγιορείτου, 1993, Νέον Μαρτυρολόγιον, Αθήνα.
14. Χρυσοστόμου Παπαδόπουλου, 2000, Η Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος, Αθήνα.
15. Γ. Ροδίτη, 1207, Οἱ Κρυπτοχριστιανοί, Αθήνα.
16. Ν. Σβορώνου, 1986, Ἐπισκόπησις τῆς Νεοελληνικῆς Ἱστορίας, Αθήνα.
17. Δ. Σούτζου, 1977, Ἐπαναστατικά Κινήματα τοῦ σκλαβωμένου Έλληνισμού, Αθήνα.
18. Ι. Χατζηφώτη, 1978, Τό «Κρυφό Σχολείο» Αθήνα.
19. Ν. Χρονόπουλου, 2002, Η ἀλήθεια γιά τό Κρυφό Σχολείο, Αθήνα.

Αθώα η Μητροπολιτική πλουτοκρατία!

Αθώα η Μητροπολιτική πλουτοκρατία

Στο αρχείο έθεσε την υπόθεση του πρώην Αττικής Παντελεήμονος το Πρωτοβάθμιο δι' Αρχιερείς Συνοδικό Δικαστήριο, όπως ενημέρωσε τη Διαρκή Ιερά Σύνοδο ο μητροπολίτης Νικόπολεως και Πρεβέζης Μελέτιος και Αντιπρόεδρος της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου. Κατά την τρίτη Συνεδρία, στις 9 Μαρτίου, το Συνοδικό Δικαστήριο, που αποτελείται από τα μέλη της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου (Δ.Ι.Σ.), πλην του Αρχιεπισκόπου, αφού μελέτησε τον σχετικό ανακριτικό φάκελο, κατέληξε με ψήφους 7 έναντι 5 στην κατά πλειοψηφία απόφαση, ότι «δεν προκύπτουν από τον φάκελο επαρκείς ενδείξεις ενοχής κατά του εγκαλούμενου Αρχιερέως και έθεσε την κανονική υπόθεση στο Αρχείο», όπως ανακοίνωσε με δελτίο της η Δ.Ι.Σ. στις 10 Μαρτίου.

Αντιρρήσεις από Αρχιεπίσκοπο

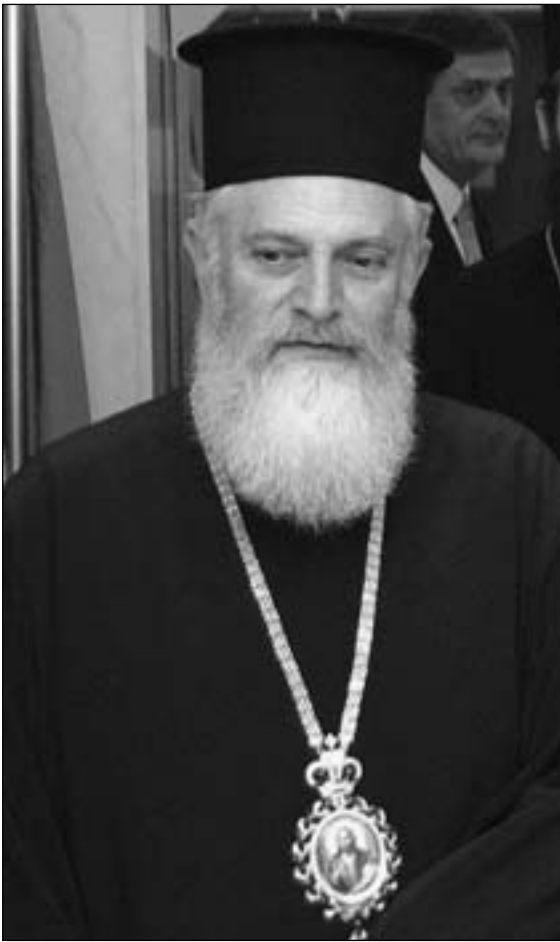
Το θέμα συζητήθηκε στη Σύνοδο και ο Αρχιεπίσκοπος Ιερώνυμος, σύμφωνα με το δελτίο Τύπου της Συνόδου, «αφού επεσήμανε ότι δεν μετείχε κατά Νόμο στη σύνθεση του Πρωτοβαθμίου δι' Αρχιερείς Συνοδικού Δικαστηρίου», τόνισε ότι «η απόφαση αφορά μόνο οικονομικά ζητήματα που έχουν ανακύψει μεταξύ του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Παντελεήμονος και της Ιεράς Μονής Ευαγγελισμού της Θεοτόκου Νέας Μάκρης και όχι άλλες κρίσιμες παραμέτρους του θέματος». Στη συνέχεια, ο Αρχιεπίσκοπος υπογράμμισε, μεταξύ άλλων, την ακράδαντη πίστη του ότι «η υπόθεση θα έπρεπε να παραπεμφθεί σε δίκη, διότι έτσι μόνο θα δινόταν η ευκαιρία η αλήθεια να αποκαλυφθεί μέσα από δικαστικές διαδικασίες με μαρτυρικές καταθέσεις». Τελειώνοντας (ο Αρχιεπίσκοπος), πρότεινε να ζητηθεί άμεσα, και εν όψει της αμετάκλητης απόφασης του Αρείου Πάγου, η συνδρομή ειδημόνων και εμπειρών επιστημόνων για την ταχεία αντιμετώπιση του όλου θέματος, που έχει ιδιαίτερη βαρύτητα για την μαρτυρία της Εκκλησίας στην κοινωνία. Η πρόταση του Μακαριωτάτου έγινε ομόφωνα αποδεκτή από τη Δια-

κή Ιερά Σύνοδο.

Ομολογούμε ότι δεν κατανοούμε τη σπουδή του Συνοδικού Δικαστηρίου και της Δ.Ι.Σ. να στείλει την υπόθεση του πρώην Αττικής στο αρχείο, εν όψει μάλιστα και της αναμενόμενης απόφασης του Αρείου Πάγου. Ενδεχόμενη καταδικαστική απόφαση για τον Παντελεήμονα και από τον Άρειο Πάγο —η εισήγηση του Εισαγγελέα είναι ήδη καταπέλτης εναντίον του— θα σημάνει την καθαίρεσή του, χωρίς άλλη διαδικασία, σύμφωνα με τον Καταστατικό Χάρτη. Σε μια τέτοια περίπτωση, ένας Μητροπολίτης της Εκκλησίας της Ελλάδος θα οδηγηθεί στην τάξη των λαϊκών με δικαστική απόφαση, που τον καταδικάζει για κακούργημα, τη στιγμή που η κατ'εξοχήν αρμόδια για το θέμα Ιερά Σύνοδος έχει κρίνει ότι «δεν προκύπτουν από τον φάκελο επαρκείς ενδείξεις ενοχής».

«Γκόλντεν-μπόις» και στην Εκκλησία;

Εκτός εάν επίκειται, όπως έντονα φημολογείται, επιχείρηση αποκατάστασης του πρώην Αττικής, σε μια επονομιχθείσα συμπαγνία δικαστικής και εκκλησιαστικής εξουσίας. Ένα τέτοιο σενά-

ριο, νομίζουμε —και ελπίζουμε— ότι δεν έχει βάση. Πέρα όμως από το νομικό και δικαστικό θέμα, που έχει να κάνει με τις διαδικασίες, εδώ υπάρχει και ένα μείζον θέμα ουσίας, όπως είχε επισημάνει και η Συντακτική Επιτροπή της «Χριστιανικής» στην επισκεπή της στον μακαριστό Αρχιεπίσκοπο Χριστόδουλο. Δεν μπορεί μια τέτοια υπόθεση, που έχει θέσει σε δοκιμασία την ορθόδοξη αυτοσυνηδονία του ελληνικού λαού, να κρίνεται μόνο με νομικά τεκμήρια, πέρα από την ουσία της πίστης μας.

Μιλώντας για ουσία, δεν μιλάμε για θέματα που έχουν να κάνουν με την «ιδιωτική» ζωή του πρώην Αττικής —αν και η ζωή των χριστιανών οφείλει να είναι «επί όρους κειμένων» και σύμφωνα με το Ευαγγέλιο, είτε στην ιδιωτική, είτε στη δημόσια σφαίρα. Οι Μητροπολίτες, που συναίεσαν σε μια τέτοια απόφαση, θα πρέπει να μας απαντήσουν πώς γίνεται ένας Μητροπολίτης, ο οποίος έχει δηλώσει από τηλεοράσεως και εις ευήκοον όλλον ότι έχει «ένα δις δραχμές για τα γεράματά του», ακόμη και εάν δεν υπάρχει κανένα άλλο στοιχείο εναντίον του, πώς είναι δυνατόν ο άνθρωπος αυτός να παραμένει στη θέση του ως ποιμένας των πτω-

χών προβάτων του πτωχεύσαντος Ιησού; Μήπως, τελικά, ισχύει και εδώ το ρητό «κόρακας κοράκου μάτι δεν βγάζει»; Μήπως πίσω από τη σπουδή να τεθεί η υπόθεση στο αρχείο κρύβεται ο συμβιβασμός και κάποιων άλλων με τον Μαμωνά και τον πλούτο;

Χρειάζεται επανιεράρχηση των ουσιαδών

Εν κατακλείδι, εάν η Εκκλησία αποφεύγει την ουσία των πραγμάτων και την αποκρύβει μέσα από δαιδαλώδεις διαδικασίες, δεν απέχει πολύ από Φαρισαϊκό δικαστήριο. Για τη «Χριστιανική» και τους αγωνιστές του «Κινήματος της Χριστιανικής Δημοκρατίας», ιδιαίτερα τους παλαιότερους, τα πράγματα είναι ξεκάθαρα: Χριστιανισμός και πλούτος είναι πραγματικότητες ασύμβατες. Περιθώρια για «γκόλντεν-μπόις» της Εκκλησίας δεν υπάρχουν. Πόσο μάλλον, που στην προκείμενη περίπτωση υπάρχουν οι καταδικαστικές αποφάσεις και του (αστικού) Δικαστηρίου και του Εφετείου για υπεξαίρεση σε βαθμό κακούργηματος.

Το παρήγορο είναι ότι υπήρξαν Μητροπολίτες που διαχώρισαν τη θέση τους από την απόφαση του Συνοδικού Δικαστηρίου. Ο τοποτηρητής μάλιστα της Μητρόπολης Αττικής, ο Μεσογαίας Νικόλαος, υπέβαλε την παραίτησή του, η οποία δεν έγινε αποδεκτή.

Μόνο που ούτε η γνώμη του Αρχιεπισκόπου ότι «η υπόθεση θα έπρεπε να παραπεμφθεί σε δίκη», ούτε η παραίτηση του τοποτηρητή Αττικής αρκούσαν. Χρειάζεται μια επανιεράρχηση της ουσίας των θεμελιωδών της ευαγγελικής πίστης από τους Ιεράρχες της Εκκλησίας της Ελλάδος. Επί τέλους, ως αποφασίσουν: είναι ποιμενάρχες του λαού του Θεού ή κρατικοί υπάλληλοι, αρχιδιάκονοι της Εκκλησίας του Χριστού ή εξουσιαστές πλουτοκράτες εμπλεκόμενοι και «διαπλεκόμενοι»;

Αλληλιώτικα δεν θα έχει άδικο ο λαός που τους γυρίζει την πλάτη.

K. M.

ΑΝΥΠΟΧΩΡΗΤΟ ΠΑΛΛΑΪΚΟ ΑΙΤΗΜΑ:

Κάθαρση στην Εκκλησία, τώρα!

του Ζώη Μεταξά

Μέσα στον καταϊγισμό της πολυπλευρής κρίσης καταφέρθηκε ένα ακόμη πλήγμα σ' αυτόν τον ταλαιψωφό τόπο. Ένα τραυματικό χτύπημα που πολύ πόνεσε, που συγκλόνισε, απογοήτευσε, εξόργισε. Δεν ήταν από τους εχθρούς της πατρίδας το χτύπημα. Από αυτούς που φοβόμαστε και φροντίζουμε να προφυλαχθούμε. Ούτε από αιρετικούς και από άλλους καταχθόνιους εχθρούς.

Το οδυνηρό χτύπημα ήταν από αυτούς που αποκαλούμε πατέρες και πάμε κοντά τους, τους φιλούμε με σεβασμό το χέρι, τους κοιτάμε στα μάτια, τους λέμε τα κρίματά μας, περιμένουμε τη συμβουλή τους, γιατί εμφανίζονται ως οδοδείκτες και δάσκαλοι και φωτιστές! Και από κει που περιμένεις φως έρχεται το σκοτάδι. Και αντί λόγου αλήθειας, το ψεύδος. Αντί ίσης της πληγής νέα πληγή, χειρότερη...

Πρόκειται για τους επτά. Τους επτά Μητροπολίτες που αθώωσαν τον έγκλειστο στον Κορυδαλλό Μητροπολίτη και θέλουν να τον επαναφέρουν στην πολυάνθρωπη

Μητρόπολη Αττικής. Η ανακοίνωση της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος θα γραφεί στις μελάνωτες σελίδες της ιστορίας της:

Το Πρωτοβάθμιο δι' Αρχιερείς Συνοδικό Δικαστήριο, αναφορικά με την υπόθεση του Σεβ. Μητροπολίτου πρώην Αττικής κ. Παντελεήμονα, «αφού μελέτησε το σχετικό ανακριτικό φάκελο, κατέληξε με ψήφους 7 προς 5 στην κατά πλειοψηφία απόφαση, ότι δεν προκύπτουν από το φάκελο επαρκείς ενδείξεις ενοχής κατά του εγκαλούμενου Αρχιερέως και έθεσε την κανονική υπόθεση στο Αρχείο»!

Αναλογίζομαι, ποιος να πονέσουμε και να κλάψουμε περισσότερο. Το δυστυχή η. Αττικής Παντελεήμονα ή τους επτά που του είπαν: Δε βρήκαμε τίποτα, δεν έκανες τίποτα, όλα είναι συκοφαντίες, είσαι πλειοκός και άγιος να επανέλθεις στο θρόνο σου.

Αναλογίζομαι ποια αγάπη έχουν για τον πεσόντα αδελφό τους; Ψήγματα αγάπης αν είχαν θα τον συμβούλευσαν να συναισθανθεί και να δει το βράθρο που έχει πέσει. Να κλεισθεί στο κελί της μετανοίας του, εκζητών νύκτα μέρα το έλεος του φιλανθρώπου Χριστού. Αν είχαν λίγη αγάπη σ' αυτόν, αυτό θα τον συμβούλευσαν. Αντ' αυτού τον έσπρωξαν περισσότερο στο γκρεμό, να συ-

μπαράσει σ' αυτόν και άλλες ασήρικτες ψυχές «δι' ων Χριστός απέθανε».

Το γεγονός αυτό συντάραξε τη συνείδηση της Εκκλησίας και ο ορθόδοξος λαός κάνει μαύρες σκέψεις για το τι ακριβώς συμβαίνει στη Διοικούσα Εκκλησία της Ελλάδος.

Ο ορθόδοξος λαός πονεί και η σκέψη μας πάει σ' εκείνους τους ταπεινούς ψεύτες που υπηρετούν με δάκρυ το άγιο θυσιαστήριο, εκεί που ο φιλόανθρωπος Χριστός πάλλει και πάλλει θυσιάζεται υπέρ της του κόσμου ζωής.

Τι σας φταίνει Σεβ. Αρχιερείς οι ταπεινοί ιερείς, μοναχοί και μοναχές, να διακωμωδούνται, να διασύρονται, να ταπεινώνονται από έναν λαό που έτσι τον φτιάξατε να μη βλέπει το βάθος αληθιά την επιφάνεια και να ισοπεδώνει τα πάντα;

Χωρίς να ηρεμεί η παραγμένη ψυχή μας, η ελπίδα μας ακουμπάει στους Αρχιερείς που τήρησαν εκ διαμέτρου αντίθετη στάση και ψήφισαν ένοχο τον Παντελεήμονα. Δε χάθηκε η ελπίδα μας σ' αυτούς τους Αρχιερείς και όσους αγαπούν την Εκκλησία. Επιτέλους, να εγερθούν, να αναλάβουν τις ευθύνες τους σ' αυτές τις μεγάλες ιστορικές στιγμές και ν' αρχίσουν να κάνουν πραγματικότητα το επίμονο παλλιαϊκό αίτημα της

κάθαρσης. Η σιωπή είναι συνενοχή, γιατί εάν αφεθεί αυτή η σήψη να σέρνεται ανέγγιχτη, θα συμπαρασύρει στην απώλεια ολόκληρο το Έθνος.

Ναι! Μεγάλος ο λόγος! Γιατί, ό,τι και να λένε οι διάφοροι, η αλήθεια είναι ότι ψυχή αυτού του Έθνους είναι η Εκκλησία. Αυτό το ξέρετε καλά ο διάβολος και το σκοτεινό παρασκήνιο του· γι' αυτό πάντοτε και σήμερα θέλει να την πνίξει (Αποκ. ΙΒ 15).

Ιδιαίτερα η Εκκλησία σήμερα διατρέχει μεγάλο κίνδυνο, μεγαλύτερο από τους διωγμούς! Γιατί χτυπιέται από μέσα, από τους ανάξιους εκπροσώπους της. Η κάθαρση είναι θέμα ζωής για την Εκκλησία. Πάνω στους έχοντες φόβο Θεού Αρχιερείς, πέφτει το βάρος της κάθαρσης. Ας προχωρήσουν άφοβα. Στο έργο αυτό δίπλα τους είναι ο Χριστός.

Αυτά, από καρδιάς, με οδύνη, από ένα απλό μέλος της Εκκλησίας. Την ευθύνη την έχουμε όλοι μας, αληθιά πρώτιστα την έχουν οι κεφαλές της Ιεραρχίας. Αγάπη, προσευχή, σύνεση, σοφία αληθιά και τόλμη.

Και με τη βεβαιότητα ότι ο Χριστός αγαπάει την Εκκλησία του και την Ελλάδα και θα βρει τρόπο να μας βγάλει απ' όλα τα αδιέξοδα...

Οι Χαιρετισμοί από τις «Επάλξεις»

Σέ καλαισθητο τομίδιο κυκλοφορούν από τις «Επάλξεις» οί Χαιρετισμοί εις την Ύπεραγίαν Θεοτόκον.

Πρόκειται για πολύ ενδιαφέρουσα έκδοση, γιατί εκτός από τό κείμενο του Ἐκαθίστου Ὑμνου περιέχει, μαζί με τόν πρόλογο καί τήν εισαγωγή, σύντομα καί κατατοπιστικά κείμενα, καθώς καί τήν ἔρμηνεία ἀγνώστων λέξεων γιά τούς ὕμνους πού ἀκοῦμε αὐτή τήν περίοδο στους ἱεροῦς ναούς.

Ἄξιζε νά τό προμηθευθεῖτε.

Πληροφορίες: «Επάλξεις», Ζήνωνος 3, 104 31 Ἀθήνα Τηλ.: 210-5231758

Ανάγκη ριζικής αλλαγής στην πολιτική σκηνή

του Μανόλη
Γ. Δρεττάκη

«Ουδείς βάλλει οίνον νέον εις ασκούς παλαιούς ει δε μήγε, ρήξει ο οίνος ο νέος τους ασκούς και αυτός εκκυθήσεται και οι ασκοί απολούνται, αλλήλ οίνον νέον εις ασκούς καινούς βλητέον, και αμφότεροι συντηρούνται».

(Λουκ. ε', 37-38)

Από το 1977 μέχρι σήμερα, δηλαδή επί 32 ολόκληρα χρόνια, τη χώρα μας κυβερνούν κόμματα μειοψηφίας στο λαό, χάρη στο πλειοψηφικό, ουσιαστικά εκλογικό σύστημα, το οποίο σε διάφορες παραλλαγές τα ίδια ψηφίζουν. Οι ιδρυτές των κομμάτων αυτών ήταν πρόσωπα τα οποία είχαν πολιτική ιστορία πολλών ή λίγων ετών πριν από τη Δικτατορία. Οι διάδοχοι τους, συγγενικά ή μη πρόσωπα, συνέχισαν και συνεχίζουν την πολιτική που χάραξαν οι ιδρυτές τους, η οποία μάλιστα ολοένα και περισσότερο συγκλίνει, με αποτέλεσμα να είναι δυσδιάκριτες οι διαφορές στις θέσεις των κομμάτων αυτών στα μεγάλα προβλήματα του τόπου.

Ευθύνη των μεγάλων κομμάτων

Χωρίς να υποτιμάται η συμβολή των ιδρυτών των κομμάτων αυτών και των διαδόχων τους στην παγίωση και ομαλή λειτουργία της προεδρευόμενης κοινοβουλευτικής δημοκρατίας όλα αυτά τα χρόνια (της μακροβιότερης στη σύγχρονη Ελλάδα) και την ευρωπαϊκή πορεία της χώρας, είναι γεγονός πλέον ότι τα κόμματα αυτά και οι αρχηγοί τους έχουν «παλαιωθεί». Και σαν να μην έφτανε αυτό, έχουν πρωτοστατήσει στην έκπτωση των αξιών και την απαξίωση των θεσμών (βλέπε σχετικά και το βιβλίο μου με τον τίτλο αυτό, που εκδόθηκε το 2005). Μπροστά στα προβλήματα που έχουν δημιουργηθεί ή οξυνθεί εξαιτίας τους, τα κόμματα αυτά και οι αρχηγοί τους, όπως αναφέραμε στο προηγούμενο άρθρο μας (βλέπε «Χριστιανική» της 22.1.09), φυγομαχούν.

Από την ίδρυσή τους μέχρι σήμερα και στα δύο κόμματα εξουσίας υπήρξαν πρόσωπα με διαφορετικές και πρωτοπόρες απόψεις, ενώ σε αυτά εισήλθαν και νέα πρόσωπα, ορισμένα από τα οποία είχαν

κάτι διαφορετικό να προσφέρουν. Όταν ορισμένα από τα πρόσωπα αυτά προσπάθησαν να θέσουν σε εφαρμογή τις ιδέες τους, οι αρχηγοί των κομμάτων αυτών και η γύρω από αυτούς ηγετική ομάδα, μπροστά στο κίνδυνο τα νέα πρόσωπα και οι νέες ιδέες να ανατρέψουν την πολιτική τους ή/και τους ίδιους, τα περιθωριοποίησαν, τα διέγραψαν ή τα εξανάγκασαν σε παραίτηση. Και οι παλαιοί «ασκοί» (τα κόμματα και οι αρχηγοί τους) συνεχίζουν να παλιώνουν, αδυνατώντας να ανταποκριθούν στις ανάγκες του τόπου και των καιρών, εφαρμόζοντας μια αποτυχημένη πολιτική (τον παλαιό «οίνο»).

Αποτέλεσμα της κατάστασης αυτής είναι ότι οι ψηφοφόροι, όπως δείχνουν όλες οι δημοσκοπήσεις, δεν εμπιστεύονται τα κόμματα αυτά, δεν τα θεωρούν ικανά να επιλύσουν τα μεγάλα και χρόνια προβλήματα της χώρας (για την επιδείνωση των οποίων έχουν τεράστια ευθύνη και τα δύο) και πολύ περισσότερο, να αντιμετωπίσουν τις επιπτώσεις της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης.

Η στάση των μικρών κομμάτων

Τα μικρότερα κόμματα της Βουλής είτε είναι προσκολλημένα σε θέσεις που είναι εντελώς ανεδαφικές και ανεφάρμοστες (δηλαδή εκτός τόπου και χρόνου), είτε έχουν απόψεις τις οποίες δεν συμμερίζεται η συντριπτική πλειοψηφία του εκλογικού σώματος, με αποτέλεσμα να αποσπούν μικρά ποσοστά στις Εκλογές. Τα κόμματα αυτά δηλώνουν ότι δεν πρόκειται να συνεργαστούν με ένα από τα δύο μεγάλα κόμματα στην περίπτωση που δεν θα υπάρξει αυτοδυναμία, διότι αυτό θα τα καθιστούσε σύνενοχα σε μια αποτυχημένη πολιτική, με την οποία διαφωνούν. Για το λόγο αυτόν περιορίζονται στην κριτική των μεγάλων κομμάτων, υποστηρίζοντας τις θέσεις που προαναφέρθηκαν.

Από το 1985 και μετά (και πρόσφατα) —μπροστά σε αυτή την αδιέξοδη πραγματικότητα— πρόσωπα που διετέλεσαν υπουργοί σε ένα από τα δύο κόμματα εξουσίας ίδρυσαν «νέα» κόμματα, τα οποία όμως είτε διαλύθηκαν, χωρίς να μετάσχουν σε Εκλογές, είτε πήραν μικρό ποσοστό στις Εκλογές και μετά διαλύθηκαν, είτε, τέλος, ει-

σήλθαν για λίγο διάστημα στη Βουλή ή στην Ευρωβουλή και στη συνέχεια εξαφανίστηκαν. Σε όλα αυτά τα κόμματα δεν υπήρχε ούτε «οίνος» νέος (δηλαδή μια νέα πολιτική), ούτε νέοι «ασκοί» (δηλαδή δεν ήταν πραγματικά νέα κόμματα με νέα πρόσωπα).

Είναι σαφές ότι αυτό που χρειάζεται ο Τόπος είναι νέοι «ασκοί», δηλαδή νέα κόμματα με νέα, ακέραια, καταξιωμένα στην κοινωνία και άφθαρτα από την ανάμιξή τους στα υπάρχοντα κόμματα πρό-

για) αλλαγής πορείας της χώρας, προκειμένου να επιτευχθεί μια ουσιαστική και αποτελεσματική αντιμετώπιση των μεγάλων προβλημάτων της.

Για μια νέα πολιτική

Τα ερωτήματα που γεννώνται είναι δύο: (α) Υπάρχει δυνατότητα να σχηματισθούν νέα κόμματα στελεχωμένα με τέτοια νέα πρόσωπα; και (β) Μπορεί να υπάρξει και να εφαρμοστεί μια τέτοια πολιτική;

Θα ήταν πραγματικά τρα-

σωπα, που θέλουν να προσφέρουν ανιδιοτελώς τις υπηρεσίες τους στον Τόπο, και νέος «οίνος», δηλαδή μια νέα ριζικά διαφορετική πολιτική, η οποία θα εφαρμόζεται στην πράξη τις αξίες και θα σέβεται τους θεσμούς με ένα ρεαλιστικό πρόγραμμα πραγματικής (και όχι στα λό-

γικό να υποθέσει κανείς ότι ο Τόπος δεν διαθέτει τέτοια νέα πρόσωπα. Υπάρχουν άξιοι, ακέραιοι και άφθαρτοι Έλληνες τόσο στο εσωτερικό της χώρας, όσο και στο εξωτερικό. Πολλοί όμως είναι οι παράγοντες που τα απωθούν από το να αναμικθούν ενεργά στην πολιτική και να ιδρύ-

Ζητείται παράδειγμα

Κατά 10% θά περισταθούν οι ελαστικές δαπάνες της Βουλής, «ως μια συμβολική πρωτοβουλία για την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης», ανακοίνωσε ο πρόεδρος της Δ. Σιούφας. Σε 3 εκατ. ευρώ υπολογίζεται ότι θα είναι το ποσό που θα εξοικονομηθεί.

Θα περικοπούν, δήλωσε, ποσά που δίδονται για φως, νερό, τηλέφωνο, είδη καθαρισμού, ταξίδια, εκδόσεις, είδη τέχνης κ.ά.

Δεν θα περικοπούν όμως οι μισθοί των βουλευτών, των υπαλλήλων και των αστυνομικών που υπηρετούν στη Βουλή.

Καλό το παράδειγμα που δίνει ο κ. Σιούφας. Πόσο όμως καλύτερο θα ήταν, αν αποφάσιζε όλη η πολιτεια-

κή, πολιτική και εκκλησιαστική ηγεσία να περικόψει τους μισθούς της, έστω και κατά 10%; Σίγουρα δεν θα εσώζετο η κατάσταση. Θα έδιδε όμως ένα παράδειγμα έμπρακτου συμμετοχής στις θυσίες που απαιτεί από τον άνεργο και τον μισθωτό των 700 και 400 ευρώ.

Λέμε για ένα 10%. Όχι για την πρόταση των Οικολόγων Ελλάδος - Κ. Παπανικόλας (δεν έχουν σχέση με τους Οικολόγους Πράσινους, που διαφημίζονται από τα ΜΜΕ) που καλεί όλα τα κόμματα και τους υποψήφιους βουλευτές να δηλώσουν ότι θα προσφέρουν «δωρεάν τις υπηρεσίες τους στην πατρίδα και δεν θα παίρνουν βουλευτική αποζημίωση»!

M.M.M.

σούν νέα κόμματα. Ο βασικότερος από αυτούς είναι το περιβάλλον, στο οποίο κινείται όλα αυτά τα χρόνια η πολιτική ζωή του τόπου, δηλαδή η παγιωμένη κατάσταση σε ό,τι αφορά την εξάρτηση των κομμάτων από τα μεγάλα οικονομικά συμφέροντα και τα ιδιωτικά μέσα μαζικής ενημέρωσης, καθώς και οι εξαρτήσεις του εκλογικού σώματος, δηλαδή οι πελατειακές σχέσεις. Πολύ σημαντικός ανασχετικός παράγοντας είναι και τα οικονομικά μέσα που απαιτούνται για τη λειτουργία των κομμάτων και την επιτυχία των υποψηφίων τους στις Εκλογές.

Δεν παρουσιάζει όμως λιγότερες και μικρότερες δυσκολίες η κατάρτιση ενός πολιτικού προγράμματος με τις προδιαγραφές που προαναφέρθηκαν. Είναι γνωστό ότι μέσα στη δίνη της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης κανένα κράτος δεν έχει παραμείνει στο απυρόβλητο. Πιο ευάλωτα, φυσικά, είναι τα κράτη εκείνα, στα οποία τα χρόνια προβλήματα έχουν επιδεινωθεί. Ένα από τα κράτη αυτά είναι η Ελλάδα, εξαιτίας της κακοδιαχείρισης των τριών τελευταίων δεκαετιών, η οποία έχει καταχρεώσει τη χώρα, σε συνδυασμό με τη γενικευμένη νοοτροπία του Έλληνα να φροντίζει και να προωθεί το δικό του συμφέρον, αδιαφορώντας για (ή βλάπτοντας) τους άλλους, νοοτροπία που έχει συντελέσει στο να γιγαντωθούν η διαφθορά, η παραοικονομία και η φοροδιαφυγή. Η κατάρτιση ενός προγράμματος που θα αντιμετωπίζει όλα αυτά τα προβλήματα είναι έργο εξαιρετικά δύσκολο και η αποδοχή του από τους ψηφοφόρους και η εφαρμογή του ακόμα δυσκολότερη.

Μετά τα όσα προαναφέρθηκαν, θα μπορούσε να καταληφθεί κανείς στο απαισιόδοξο συμπέρασμα ότι ούτε νέοι «ασκοί» προσφέρονται, ούτε νέος «οίνος» είναι εύκολο να παραχθεί. Κατά συνέπεια, ο Τόπος είναι καταδικασμένος να κατολισθαίνει συνεχώς στον κατήφορο που έχει πάρει. Το ερώτημα όμως είναι μέχρι ποίου σημείου μπορεί να φτάσει η κατολίπωση αυτή.

Παλαιότερα είχα αναφερθεί σε συζητήσεις που είχα κάνει με πανεπιστημιακούς σχετικά με την απάντηση στο ερώτημα αυτό. Στις συζητήσεις εκείνες είχε ληχθεί ότι κάποτε θα φτάσουμε στο σημείο εκείνο, πέρα από το οποίο δεν μπορεί να υπάρξει

παραπέρα κατολίπωση και θα αρχίσει η ανάκαμψη. Έχουν περάσει από τότε πολλά χρόνια, αλλά δυστυχώς η πραγματικότητα δείχνει ότι δεν φτάσαμε ακόμα το σημείο αυτό. Οι επιπτώσεις όμως της οικονομικής κρίσης δεν αποκλείεται να μας φέρουν σύντομα στο σημείο αυτό. Ας ελπίσουμε ότι στο μεταξύ διάστημα θα εμφανιστούν τα νέα εκείνα πρόσωπα, που θα αναλάβουν το δύσκολο και μακροχρόνιο έργο της ριζικής ανανέωσης της πολιτικής ζωής του τόπου.

Αν τα νέα πρόσωπα, σε συνεργασία με εκείνα που παραμένουν μέσα στα υπάρχοντα κόμματα, αλλά είναι περιθωριοποιημένα εξαιτίας του ότι διαφωνούν με την εφαρμοζόμενη από αυτά πολιτική, κατορθώσουν να επικρατήσουν και μετασχηματίσουν τα κόμματα αυτά και αλλιάξουν ριζικά την πολιτική τους με την υιοθέτηση του προγράμματος που προαναφέρθηκε, η ανάκαμψη μπορεί να προέλθει από τα ανανεωμένα αυτά κόμματα.

Αν όμως τα υπάρχοντα κόμματα δεν δεχτούν στους κόλπους τους τα νέα πρόσωπα και εξουδετερώσουν πλήρως τα μέλη τους εκείνα που διαφωνούν με την πολιτική τους (πράγμα πολύ πιθανό, αν λάβει κανείς υπ' όψιν τη μέχρι τώρα ιστορία τους), τότε τα νέα πρόσωπα πρέπει να ιδρύσουν ένα νέο κόμμα, το οποίο θα εφαρμόσει το νέο πρόγραμμα, που τα υπάρχοντα κόμματα απορρίπτουν. Οι δυσκολίες για την ίδρυση ενός τέτοιου κόμματος είναι τεράστιες εξαιτίας τόσο των λόγων που προαναφέρθηκαν, όσο και του ισχύοντος εκλογικού συστήματος. Και αυτές όμως, όπως και όποιες άλλες δυσκολίες είναι δυνατό να ξεπεραστούν, αν ο λαός βιώσει έντονα τα αδιέξοδα, στα οποία οδηγεί η εφαρμοζόμενη από τα κόμματα εξουσίας πολιτική, αν πιστέψει στα νέα πρόσωπα και στο πρόγραμμά του κόμματός τους.

Το μόνο που μπορεί κανείς να ευχθεί είναι να μην αργήσει η ριζική αυτή αλλαγή του πολιτικού σκηνικού στη χώρα μας, διότι όσο αργότερα έλθει, τόσο μακροχρόνιότερο και δυσκολότερο θα είναι το έργο της ανασυγκρότησης του τόπου.

*Ο Μανόλης Γ. Δρεττάκης είναι πρώην Αντιπρόεδρος της Βουλής, Υπουργός και Καθηγητής της ΑΣΟΕΕ.

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ

π. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΠΑΣΙΟΥΔΗΣ

Η δύναμη της λατρείας

Ο π. Αλέξανδρος Σμέμαν (1921-1983) ανήκει στη γενιά των μεγάλων Ορθόδοξων θεολόγων του 20ού αιώνα, που με τη ζωή και τη θεολογία τους κατάφεραν να συγκινήσουν χιλιάδες ανθρώπους σε όλα τα μήκη και τα πλάτη του πλανήτη μας, αρθρώνοντας σε μια γλώσσα φρέσκια και ικανή να διαπείθει με τον σύγχρονο άνθρωπο, λόγο προφητικό, αν-

ναστάσιμο και ουσιαστικό λόγο ζωής.

Το βιβλίο του π. Μπασιούδη αποτελεί μια σε βάθος μελέτη και αποτίμηση του λόγου αυτού. Στις σελίδες του αναδεικνύεται η συμβολή του π. Σμέμαν στη λειτούργεια θεολογία και αναζητούνται οι πηγές της σκέψης του και οι παράγοντες που τη διαμόρφωσαν.

(εκδόσεις «Εν Πλω»)

ΛΑΖΑΟ Φ. ΦΟΛΤΕΝΥΪ

Ο Ντοστογιέφσκι διαβάζει Χέγκελ στη Σιβηρία και κλαίει...

Την άνοιξη του 1854 ο Ντοστογιέφσκι εστάλη σε κάτεργο στη Νότια Σιβηρία. Εκεί, όπως μας λέει ο Φολτένυϊ, έφτασε στα χέρια του ένα βιβλίο του Χέγκελ, άγνωστο ποιο, στο οποίο ο Χέγκελ έθετε τον τόπο εξορίας του μεγάλου συγγραφέα εκτός ιστορίας. Αρχικά ένωσε κατάπληξη ο Ντοστογιέφσκι. Στη συνέχεια, καλοτύ-

χισε τη μοίρα του, γιατί εκεί κατάλαβε τον εαυτό του, τον Χριστό και τον Ρώσο άνθρωπο.

Στο μικρό βιβλίο του Φολτένυϊ διαφαίνεται, επίσης, η απογοήτευση του Ντοστογιέφσκι απέναντι στον δυτικό πολιτισμό, τον διαφωτισμό και την ορθολογικότητα.

(εκδόσεις «Αρμός»)

«Προφητολόγιον» σε μετάφραση

Η Ελληνική Βιβλική Εταιρεία παρουσίασε στις 16 Μαρτίου, στο Μέγαρο Καρατζά της Εθνικής Τράπεζας της Ελλάδος, τον τόμο «Προφητολόγιον». Πρόκειται για μια έκδοση, η οποία πραγματοποιήθηκε μετά από πρόταση της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος και περιλαμβάνει τα αναγινωσκόμενα παλαιδιαθητικά αναγνώσματα των Δεσποτικών και θεομτορικών εορτών και των εορταζομένων Αγίων κατά την τέλεση των εκκλησιαστικών ακολουθιών.

Τα αναγνώσματα αυτά παρατίθενται στο πρωτότυπο κείμενο και σε μετάφραση στη δημοτική γλώσσα, που εκπονήθηκε από Καθηγητές της Παλαιάς Διαθήκης των Θεολογικών Σχολών Αθηνών και Θεσσαλονίκης. Την έκδοση προλογίζει ο Αρχιεπίσκοπος κ. Ιερώνυμος.

Η εκδήλωση-παρουσίαση έγινε υπό την αιγίδα της Διαρ-

κούς Ιεράς Συνόδου. Χαιρετισμό απύθηναν ο Αρχιεπίσκοπος Ιερώνυμος και ο Μητροπολίτης Δημητριάδος Ιγνατίος, πρόεδρος της Ελληνικής Βιβλικής Εταιρείας. Τον τόμο παρουσίασαν ο Μητροπολίτης Καισαριανής Δανιήλ, πρόεδρος της Συνοδικής Επιτροπής Λειτουργικής Αναγεννήσεως, ο Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής Αθηνών Γεώργιος Φίλιππας και ο Καθηγητής της Θεολογικής Σχολής Θεσσαλονίκης Μιλτιάδης Κωνσταντίνου, ο οποίος έχει την εποπτεία της έκδοσης του «Προφητολόγιου».

Πρόκειται για ένα χρήσιμο βιβλίο, καθώς η αλεξανδρινή γλώσσα των κειμένων της Παλαιάς Διαθήκης είναι ακόμη πιο δύσκολη για εμάς σήμερα από την κοινή γλώσσα της Καινής. Στις μεταφράσεις, ακόμα και ο τακτικά εκκλησιαζόμενος θα ανακαλύψει κομμάτια που τα κατανοεί πλήρως για πρώτη φορά.

του Δημήτρη Μπαλά, Δρ Φιλοσοφίας

Στη σημερινή ομιλία θα αναφερθώ σε ορισμένες όψεις των αναζητήσεων και των συζητήσεων που κυριάρχησαν μεταξύ των Ρώσων διανοητών του 20ού αι. Προηγουμένως είναι αναγκαίο να δοθούν κάποια στοιχεία της ρωσικής σκέψεως του 19ου αι., επί των οποίων διαμορφώνεται η διάνοξη του 20ού αι. Από τη σχετική πραγμάτευση θα φανεί ότι οι αναζητήσεις και οι προσεγγίσεις αυτές ήταν μεν αναζητήσεις της «ρωσικής ψυχής», αλλά παράλληλα αποτέλεσαν και προτάσεις που συζητήθηκαν κατά τη διάρκεια και ύστερα από τους δύο Παγκόσμιους Πολέμους.

Α. Ένα πρώτο βασικό στοιχείο της ρωσικής σκέψεως είναι η προσπάθεια για τον εκκλησιαστικό και τον εθνικό αυτοπροσδιορισμό των Ρώσων στη ρωσική κοινωνία, που είχε δυτικοποιηθεί από την εποχή του Μ. Πέτρου ή τουλάχιστον που φανταζόταν τη Δύση σαν την ενσάρκωση μιας ιδεατής καταστάσεως. Στο πλαίσιο αυτό παρεμβαίνουν οι σλαβόφιλοι, οι οποίοι τονίζουν τον ιδιαίτερο ρόλο της Ρωσίας στην Ευρώπη. Το ρόλο αυτό προσδιορίζει καλύτερα ο Dostoevsky στον περίφημο επικήδειο Λόγο του στον Rousskine, όταν γράφει ότι «να είναι κανένας αληθινός Ρώσος, να είναι εντελώς Ρώσος, αυτό σημαίνει μοναδικά να είναι αδελφός όλων των ανθρώπων, ένας συνανθρώπινος». Παρ' όλο που ορισμένοι από τους σλαβόφιλους φθάνουν να επισημάνουν την υπεροχή των σλαβικών λαών έναντι των άλλων, νομίζω ότι η τάση αυτή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί αβίαστα εθνικιστική, όπως συνηθίζεται σήμερα.

Την ίδια εποχή ο λαός στρέφεται προς τους startzy, τους μοναχούς ή κληρικούς, που δεν διδάσκουν απλώς μια ακαδημαϊκού τύπου θεολογία αλλά είναι ζωντανές παρουσίες της θείας χάριτος. Μάλιστα, οι σλαβόφιλοι οφείλουν πολλά στους startzy. Είναι γνωστό ότι ο Μακάριος και ο Αμβρόσιος της Όπτινα άσκησαν αποφασιστική επίδραση στον

I. Kiréevsky, έναν από τους ηγέτες των σλαβόφιλων, και στον Dostoevsky αντίστοιχα. Νομίζω ότι η μεγάλη συμβολή των σλαβόφιλων στη ρωσική σκέψη είναι η εισαγωγή και η καθιέρωση του sobornost, δηλαδή της εν ελευθερία και αγάπη κοινότητας των πιστών (ο όρος δεν μπορεί να αποδοθεί μονολεκτικώς στην ελληνική).

Οπωσδήποτε είναι χα-

Intelligentzia εστράφη εναντίον της επίσημης διοικήσεως της Εκκλησίας, καθ' όσον η διοίκηση αυτή είχε μεταβληθεί σε όργανο στηριξέως των κυρίαρχων τάξεων της ρωσικής κοινωνίας. Παράλληλα, το φιλελεύθερο τμήμα της Intelligentzia, αφού δέχθηκε τις επιδράσεις του γερμανικού ιδεαλισμού και υπό το κράτος θρησκευτικών αναζητήσεων, έκανε

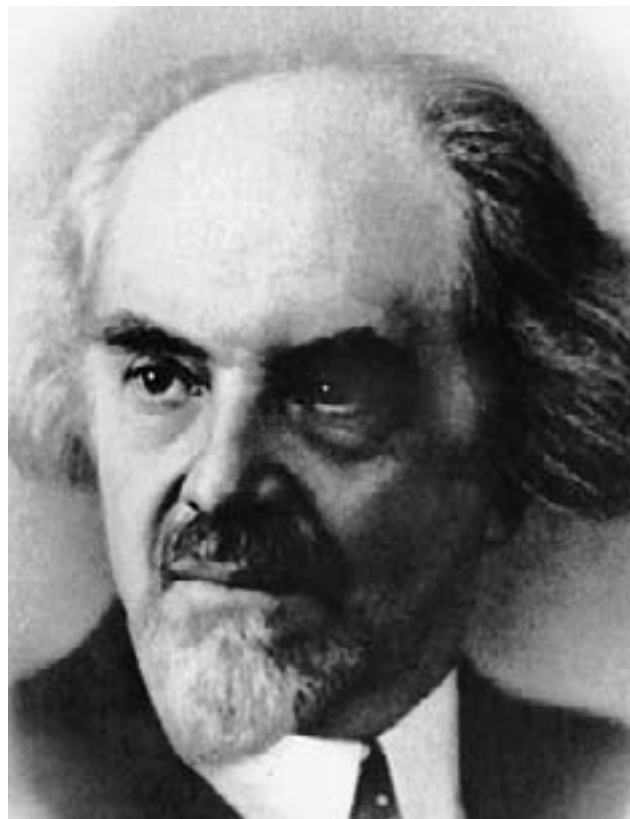
Αντιθέτως, οι ρίζες της γνωστικής συγκροτήσεως τους ήταν περισσότερο φιλοσοφικές. Κατ' ουσίαν, οι Ρώσοι θρησκευτικοί φιλόσοφοι μίλησαν με μια γλώσσα φιλοσοφική για ζητήματα θεολογικά, χρησιμοποιώντας ορολογία που υιοθετήθηκε, αν και αυτό δεν ομολογείται, στη σύγχρονη θεολογική σκέψη. Σε κάθε περίπτωση, στην περιοχή της θρησκευτικής φιλοσοφίας επιχειρείται ο προσδιορισμός της σχέσεως της θρησκείας με τη φιλοσοφία. Στο πλαίσιο αυτό γράφει ο S. Frank ότι «η φιλοσοφία και η θρησκεία δεν είναι τόσο ξένες μεταξύ τους, ούτε και ανομοιογενείς κατευθύνσεις, όπως τις θεωρεί ο Διαφωτισμός, που έχει χάσει τη σαφή ιδέα του χαρακτήρα της μίας και της άλλης».

Γ. Το 1917 και κυρίως το 1922 αποτελούν ορόσημα για τη ρωσική φιλοσοφία του 20ού αι. Πολλοί διανοούμενοι, που δεν ασπάζονται τον διαλεκτικό υλισμό (δεν θεωρώ ότι υπάρχει ad hoc σοβιετική φιλοσοφία), εξορίζονται από την πατρίδα, κατευθυνόμενοι προς την Αμερική και την Ευρώπη, όπου κομίζουν τις προτάσεις τους σ' έναν κόσμο που αναζητεί ένα νόημα ζωής, εν μέσω δύο παγκοσμίων πολέμων. Οι συμβολές των Ρώσων φιλοσόφων της Διασποράς σε ζητήματα πολιτικής φιλοσοφίας, ηθικής φιλοσοφίας, φιλοσοφικής ανθρωπολογίας αλλά και σε ζητήματα θεολογικά, χαρακτηρίζονται καιρικές.

Είναι βέβαιο ότι η ρωσική σκέψη δεν διεκόπη μετά το 1917. Συνέχισε την εξελικτική της πορεία, κυρίως εκτός Ρωσίας, αλλά εκφράζοντας πάντοτε τις αναζητήσεις της «ρωσικής ψυχής». Επιπλέον, απευθύνθηκε στη Δύση, που αναζητούσε ένα νόημα ζωής. Θα προσέθετα ότι οι αναζητήσεις που περιέγραψα αδρομερώς παραμένουν επίκαιρες και δυναμικές θεωρήσεις και στο σημερινό κόσμο, που παρουσιάζει την εικόνα περισσότερο της αποσύνθεσης και λιγότερο της ανασύνθεσης.

Έτσι οι «νόμιμοι μαρξιστές», επιχειρώντας να επαναπροσεγγίσουν την ορθόδοξη παράδοση, διαμόρφωσαν ό,τι έχει αποκληθεί «θρησκευτική φιλοσοφία». Κρίνεται σκόπιμο να διευκρινισθεί ότι οι «νόμιμοι μαρξιστές» δεν ήταν θεολόγοι, κατά την ακαδημαϊκή έννοια του όρου.

* Επεξεργασμένη μορφή της ομιλίας του συγγραφέα στα γραφεία της Διαβαλκανικής, την 31.3.2007.

ρακτηριστικό ότι στις αναζητήσεις των Ρώσων φιλοσόφων του 20ού αι. και ιδιαίτερος του Berdiaeff, του Florensky, του Zenkovsky και του Florovsky, ανιχνεύονται στοιχεία της σλαβόφιλης παραδόσεως, όπως η μοναδικότητα της Ρωσίας, του προσώπου κ.ά.

Β. Εκτός από τους σλαβόφιλους σημαντική είναι η παρουσία της ρωσικής Intelligentzia. Δια του όρου αυτού εννοούνται οι ριζοσπαστικές τάσεις στη ρωσική σκέψη και κυρίως στη ρωσική κοινωνική φιλοσοφία. Μεταξύ των τάσεων αυτών διακρίνονται οι λεγόμενοι δυτικοφιλοί, οι narodniki (=οι λαϊκιστές), οι συνεπείς μαρξιστές και οι «νόμιμοι μαρξιστές» (αποκαλούνται «νόμιμοι», διότι εργάζονται στις νόμιμες, δηλαδή στις ντόπιες εφημερίδες).

Είναι γεγονός ότι η

ΑΛΜΠΑΤΡΟΣ

Το Σήμα
της
Στεγανότητας
Τηλ.: 210-5143995

ΑΛΜΠΑΤΡΟΣ

Μονώσεις, Στεγανοποιήσεις παντός καιρού για σπίτια, πολυκατοικίες, κτίρια σε ταράτσες, κεραμοσκεπές, τοίχους, υπόγεια, τοιχεία, βεράντες, ζαρντινιέρες, πισίνες, για υγρασίες, νερά, διαβρώσεις.

ΑΛΜΠΑΤΡΟΣ

Μονώσεις επιστημονικής αντιμετώπισης των προβλημάτων με υλικά τεχνολογίας εξωτερικού. Ελληνικά συνεργεία και αποτελέσματα αμέσως.

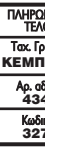
ΑΛΜΠΑΤΡΟΣ

Εξειδικευμένες λύσεις συντήρησης παιδαίων μονώσεων, καθώς και βελτίωσης αποτυχημένων κατασκευών σε χαμηλές τιμές.

«Καθώς νηστεύουμε, αδελφοί, σωματικά, ας νηστεύσουμε και πνευματικά: ας διαλύσουμε κάθε δεσμό αδικίας: ας λύσουμε τη θηλιά των βίαιων συναλλαγών: κάθε άδικη συγγραφή ας την εγκαταλείψουμε: ας δώσουμε ψωμί στους πεινασμένους και ας στεγάσουμε τους άστεγους φτωχούς, για να λάβουμε από το Χριστό το Θεό το μέγα έλεος».

Στιχηρό ιδιόμνητο του Εσπερινού της Τετάρτης της Α' Εβδομάδας των Νηστειών.

Ο «πατριωτισμός» του κεφαλαίου

Βιομήχανοι και μεγαλοεργοδότες Ελλάδας, Κύπρου, Τουρκίας και Τουρκοκυπρίων με κοινό ανακοινωθέν τους πιέζουν ουσιαστικά τις κυβερνήσεις της Ελλάδας και της Κύπρου να αποδεχθούν «λύση» του Κυπριακού εντός του 2009, για να μην υπάρξουν εμπόδια στην ενταξιακή πορεία της Τουρκίας στην Ε.Ε.!

Συγκεκριμένα, στις 12 Μαρτίου συναντήθηκαν στη Λευκωσία εκπρόσωποι του Συνδέσμου Ελλήνων Βιομηχάνων (ΣΕΒ), της Ομοσπονδίας Εργοδοτών και Βιομηχάνων Κύπρου με εκπροσώπους των αντίστοιχων επιχειρηματικών φορέων της Τουρκίας (TUSIAD) και της Τουρκοκυπριακής Κοινότητας (ISAD). Στο κοινό ανακοινωθέν τους εκφράζουν «την ελπίδα ότι οι συνεχιζόμενες διαπραγματεύσεις σχετικά με την ενταξιακή διαδικασία της Τουρκίας στην Ε.Ε., καθώς και ο συνεχιζόμενες διαπραγματεύσεις μεταξύ των δύο κοινοτήτων της Κύπρου θα συμβάλουν να επιτευχθεί αυτή τη χρονιά μια αποδεκτή λύση του χρονίζοντος προβλήματος της Κύπρου».

Να υπενθυμίσουμε ότι το Δεκέμβριο του 2009 η Ε.Ε. θα επανεξετάσει κατά πόσο η Τουρκία έχει φανεί συνεπής προς τις υποχρεώσεις της, για να συνεχιστεί η ενταξιακή της πορεία.

Ανάμεσα στις υποχρεώσεις αυτές, όπως υπενθυμίζει πρόσφατο ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, είναι η εφαρμογή του πρωτοκόλλου της Άγκυρας, η αποχώρηση του Αττίλα από την Κύπρο, η αναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η λύση του Κυπριακού πριν από τη δεκεμβριανή σύνοδο του Συμβουλίου αρχηγών της Ε.Ε. θα έλυσε τα χέρια της Τουρκίας.

Δεν θα είχε λόγο να μην αναγνώριζε τη διάλυση της Κυπριακής Δημοκρατίας και το «εκ παρθενογένεσως» κρατικό μόρφωμα που θα προέκυπτε από τις συνομιλίες Χριστόφια-Ταλιάντ.

Γι' αυτό και η βιασύνη-πίεση προς την Αθήνα-Λευκωσία βιομηχάνων: «Άντε, τελειώνετε, για να αρχίσουμε τις δουλειές μας». Τις βρωμοδουλειές τους, λέμε εμείς.

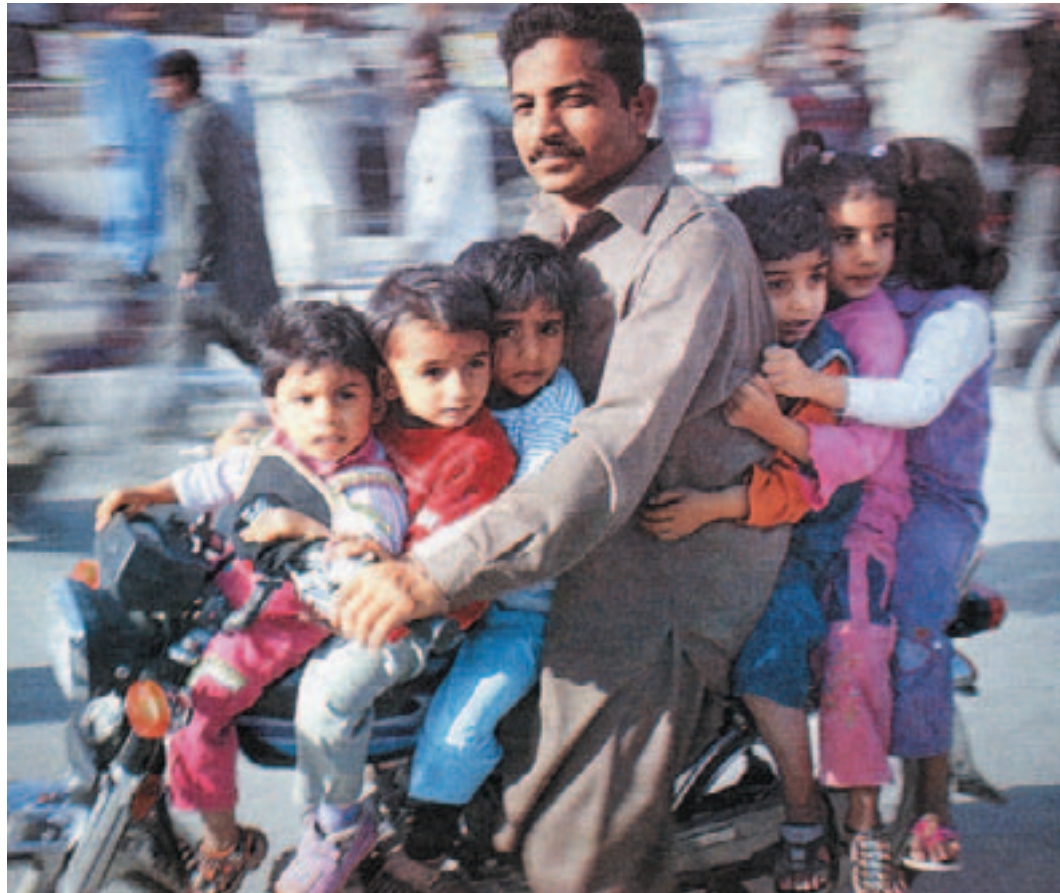
Και οι μεν Τούρκοι και Τουρκοκύπριοι νοιάζονται μεν και ως είναι φυσικό για τις μιζές, αλλά υπηρετούν και το κρατικό τους συμφέρον. Οι Ελλαδίτες και Ελληνοκύπριοι όμως; Στο βωμό του Μαμωνά θυσιάζουν τα πάντα: και Πατρίδα, και Έθνος και Ιστορία. Αυτοί είναι «οι 24 καρατιών εθνικόφρονες», όπως συχνά μας τους διαφημίζουν θρησκευτικά έντυπα και άμβωνες για «τις φιλανθρωπίες και τις δωρεές που κάνουν»!

Βέβαια, οι βιομήχανοι «μας» δεν είναι μόνοι τους στη γραμμή του ξεπουλήματος των πάντων.

Μαζί τους έχουν όλη την «προοδευτική» αριστοεθνομηδενιστική παράταξη.

Το ανακοινωθέν τους θα το συνοπείγραφαν πολλοί αστέρες του ΣΥΡΙΖΑ, του ΠΑΣΟΚ και φυσικά οι Ντόρδες της Ν.Δ. Αυτά, για να είμαστε δίκαιοι...

M.M.M.

Ο πολυφαμελίτης από την πόλη Ραουαθίντι του Πακιστάν δεν χρειάζεται τζιπ 4x4, για να βγάλει βόλτα την οικογένειά. Στα πρόσωπα της εικόνας αυτής σπιτίζει η αισιοδοξία ενός ολόκληρου κόσμου της Ασίας, που η γερασμένη εν αμαρτίαις και μελαγχολική πλέον Ευρώπη θα έπρεπε να τον θαυμάζει για τη ζωντάνια του. Αντί αυτού, προτιμά να τον στραγγαλίζει καθημερινά, ακόμα και με την αποστολή «ανθρωπιστικής βοήθειας». Τα μωρά της φωτογραφίας, όπως και τα δικά μας —λιγοστά— παιδιά δεν θα αρχίσουν να μάθουν τι ανελέητο μαστίγιο είναι ο τόκος και το Χρηματιστήριο, τι όπλο πανίσχυρο είναι η οικονομική κρίση, που στο όνομα της αγοράς του 4x4 σου στερεί το ψωμί, για να ζήσεις...

9 ΜΠΟΦΟΡ...

✿ Θα πάρω μίαν ανηφοριά / θα πάρω μονοπάτια / θα βρω σκαλοπάτια / που παν στη Λευτεριά... τραγουδούσε ο μαθητής Ευαγόρας Παλληκαρίδης, λίγο πριν τον απαχνοί-σουν οι Άγγλοι αποικιοκράτες.

✿ Οι συνομιληκοί του σήμερα τραγουδούν Ρουβά...

✿ «Δράση» είναι ο τίτλος του νέου κόμματος που ίδρυσαν οι Στεφ. Μάνος, Βασ. Κοντογιαννόπουλος και Γιαν. Μπουτάρης. Ως «Δράση» έχει και το δράστη της. Ο Στεφ. Μάνος με την πλούσια δράση του ως ιεραπόστολος του ορθόδοξου φιλελευθερισμού θα είναι ασφαλώς ο δράστης της «Δράσης», που υποσχετά ότι θα μας σώσει.

✿ «Πάγωσε» λέει, η Ευρώπη γιατί σχηματίστηκε ακροδεξιά κυβέρνηση στο Ισραήλ! Όμως μαύρος λύκος, άσπρος λύκος όλοι τα ίδια αιμοβόρα δόντια έχουν...

✿ Μεσίτσια θα είναι η σημαία του Βυζαντίου στο επισκοπείο της Ι. Μητροπόλεως Καλαβρυτών και Αιγιαλείας μέχρι το Πάσχα εις ένδειξη διαμαρτυρίας «για την άστοχη συνοδική απόφαση», να μην παραπέμψει σε δίκη τον πρώην Αττικής Παντελεήμονα. Μεσίτσια πρέπει να είναι η σημαία σε πολλά δημόσια κτίρια και για πολλούς λόγους με τέτοια χάλια που έχουμε.

✿ Τι παγκοσμιοποιήθηκε με την παγκοσμιοποίηση της Νέας Τάξης της Νέας Εποχής;

«Η τέχνη του κλέπτειν το δημόσιο πλούτο», απαντά ο επίτιμος καθηγητής Διεθνών Σχέσεων του Πανεπιστημίου Χάρουαρντ των ΗΠΑ, Νικόλαος Σταύρου!

Ο πιο σύντομος ορισμός της παγκοσμιοποίησης.

✿ «Δεν είμαι αφελής να μη θέλω τον Φώτη, όπως και όλα τα άξια στελέχη, σε θέση μάχης στις επόμενες εκλογές» δήλωσε ο πρόεδρος του ΣΥΝ, Αλέξης Τσίπρας. Μα, ούτε ο Φώτης Κουβέλης είναι αφελής για να μην αντιλαμβάνεται, γιατί τον θέλει τώρα ο Τσίπρας.

✿ Ως σύμβουλος στο υπουργείο Εξωτερικών εργάζεται ο γιος της κ. Μητσοτάκη - Κούβελο.

✿ Υποθέτουμε ότι εκτιμήθηκαν τα έκτακτα χαρίσματά του και όχι η συγγένειά του με την υπουργό.

✿ Στις 13/3 κηδεύθηκε ο Χρήστος Παπουτσάκης, εκδότης του ιστορικού περιοδικού «Αντί». Ο Χρήστος Παπουτσάκης, στην πολύχρονη διαδρομή του, πορεύτηκε με σπάνιο αγωνιστικό δημοκρατικό και δημοσιογραφικό ήθος, που θα πρέπει να μας παραδειγματίζει.

✿ Θα τον θυμόμαστε με αγάπη.

✿ Με τόσες δημοσκοπήσεις τι τις θέλουμε τις εκλογές;

✿ Και με τόσες κρατικοδίαιτες ΜΚΟ τι το θέλουμε το κράτος;

✿ Να τις συντηρεί βεβαίως, βεβαίως.

✿ Ο εθνικός Λάκης θα φύγει από τον τηλεοπτικό διάυλο «ΑΦΑ». Θα συνεχίσει από άλλο μετερίζι τις κοινοτοπίες.

✿ Όλα τα έχει η Παιδεία, αυτό της έλειπε!

✿ Αύξηση των εισακτέων στα ΑΕΙ.

✿ Μεγαλώνει και η πτυχιούχος αγγλιστική.

✿ Κρίση, ανασφάλεια, εγκληματικότητα.

✿ Χρυσές δουλειές για ασφαλιστικές και ιδιωτικές εταιρείες φύλαξης.

✿ Όταν απουσιάζει το κράτος, θριαμβεύει η «ελευθέρη» αγορά και το παρακράτος...

ο βοριάς